

moteris

T U R I N Y S

	Psl.
Popiežiaus Jono XXIII biografijos bruožai	2
Pijaus XII-jo palikimas moterims	3
Vysk. V. Brizgys — Varpai nutilo, sielos tačiau neužmigs	4
Kun. J. Petrošius — Jubiliejiniai Liurdo metai	6
D. Paškevičiūtė — Moterys dr. V. Kudirkos gyvenime ir raštuose	8
K. Grigaitytė — Šauksmas (eil.)	10
E. Lietuvinkienė-Kudirkaitė — Dr. V. Kudirka savo sesers Emilijos atsiminimuose	11
S. Butkevičienė — Nauja pažiūra į psichinius ligonius	12
K. Grigaitytė — Kūčių duona (eil.)	13
K. Grigaitytė-Graudienė — Antrasis žodis	14
K. Kuliavaitė — N. Pr. Seserų kongregacijos 40 m. sukaktis	19
A. Šalkauskaitė — Architektūra ir moteris	20
Kultūrinė moterų veikla	22
LKM Draugijos skyrių veikla	25
G. Tulauskaitė — Paskutinė eglės šakelė (eil.)	26
Br. Pabedinskienė — Šeimininkėms	27
Laiškai. Mados	28

"MOTERIS" Lietuvių Moterų Žurnalas Nr. 4 (13). Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Redaktorė Izabelė Matusevičiūtė. Administratorė Bronė Pabedinskienė. Viršelį piešė Nora Kulpavičienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 46 Delaware Ave., Toronto, Ont. Spaudė "Žiburių" Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Kaina 75 centai. Prenumerata metams \$3.00.

"MOTERIS" a Quarterly Lithuanian Women's Magazine. 1958 Winter's Issue. Printed by "The Lights" Printing & Publishing Co. Ltd. in Toronto. Price 75 c.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

Garbė Dievui augštybėse ir ramybė

žemėje geros valios žmonėms!

Niekad dangus taip žemei nepasilenkia, kaip šventąją Kalėdų naktį. Šią naktį Dieviškoji Moteris savo rankomis įteikė pasauliui dovaną — Amžinąjį Žodį tapusį kūnu, ir nušvietė žemę gražiosios meilės ugnimi.

Dangaus dovanos apsvaiginti ir žmonės dalinasi savo menkomis dovanėlėmis, išsilieja gražiausiais linkėjimais, šnabžda taikos ir ramybės viltį.

Šventųjų Kalėdų ir ateinančių Naujųjų Metų proga "Moters" leidėjos — Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Centro Valdyba, "Moters" Redaktorė ir Administratorė reiškia savo nuoširdžiausius sveikinimus ir linkėjimus visai didžiulei "Moters" šeimai: skaitytojoms ir skaitytojams, bendradarbėms ir bendradarbiams, rėmėjoms ir rėmėjams. Visoms ir visiems linkime angelų palinkėtąsios Dievui garbės, o žemėje meilės ir ramybės. Ramybės kiekvienoje širdyje, kiekviename namų židinyje, kiekvienoje tautoje, kiekviename žemės kampelyje.

Mintimis ir jausmais šią šventų Kalėdų naktį taip pat jungiamės ir su tomis sesėmis, kurios yra palikusios pavergtoje Tėvynėje ar ištremtos į tolimą Sibirą.

Madona

Fra Filippo Lippi (1406-1469)

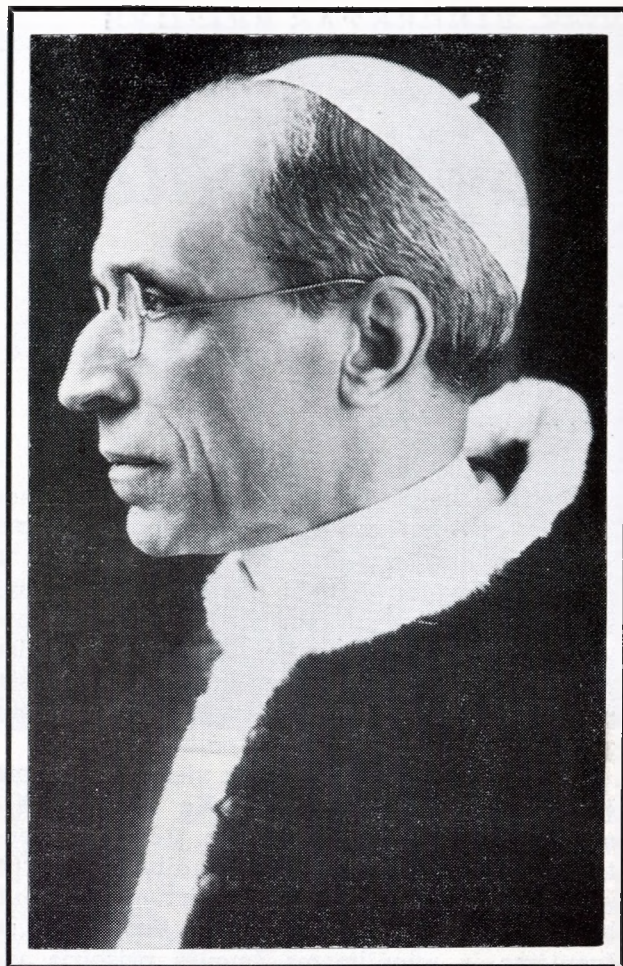

Popiežiaus Jono XXIII biografijos bruožai

Angelo Juozapas Roncalli gimė 1881. XI. 25. Sotto il Monte bažnytkaimyje (apie 2000 gyv.), Bergamo provincijoje, Lombardijoje, iš paprastų ūkininkų tėvų: Jono Krikštytojo Roncalli ir Marijos Onos Mazzola, turėjusių dešimt vaikų. 1892-1900 m. mokėsi Bergamo Seminarijoje, 1900-1904 Popiežiškoje Romos Seminarijoje, kurią baigė Teologijos daktaro laipsniu. 1904. VIII. 10. buvo iššventintas kunigu. Nuo 1905 iki 1914 m. buvo asmeninis garsaus Bergamo vyskupo Radini-Tedeschi sekretorius. Kartu buvo Bergamo Seminarijos istorijos, apologetikos bei patrologijos profesorius, dalyvavo visokiariopoje veikloje. 1915-1918 m. atliko karinę tarnybą: vienerius metus sanitarijos puskarininkiu ir dvejus įvairių karo ligoninių kapelionu kapitono laipsniu. 1918-1921 buvo Bergamo Seminarijos dvasis tėvu. 1921 m. pradžioje Benedikto XV-tojo buvo atkvieštas Romon ir paskirtas atsakingoms pareigoms Tikėjimo Platinimo Kongregacijoje. Kartu labai aktyviai reiškėsi pastoracijoje bei

kitokiame veikime. Šiuo laiku buvo pakeltas Bergamo Garbės Kanauninku ir Jo Šventenybės Rūmų Prelatu. 1925 m. buvo dar Laterano Seminarijos profesorium, o taip pat Jubilėjinių metų Komiteto nariu. Tais pat metais Pijaus XI-jo nominuotas tit. Areopolio arkivyskupu, kovo 19 d. buvo konsekruotas vyskupu ir netrukus išvyko į Bulgariją Apaštališkojo Vizitatoriaus pareigoms. Nuo 1930 pasiliko toje pat Bulgarijoje dar iki 1934 m. Apaštališkojo Delegato titulu. Pradžioje 1934 metų buvo paskirtas Apaštališkuoju Vikaru bei Delegatu Turkiją. 1944 metų gruodžio mėnesio pabaigoje Pijaus XII-jo buvo paskirtas Prancūzijos Apaštališkuoju Nuncijum ir tas pareigas nepaprastai sėkmingai ėjo iki 1953 m. pradžios, kol Pijus XII-sis tų metų sausio 12 d. jį nominavo kardinolu ir po trijų dienų paskyrė Venecijos Patrijarku. Iš čia atvykęs į Konklavę, kaip prieš 55 metus Pijus X-sis, buvo išrinktas popiežium 1958. X. 28. ir pasirinko Jono XXIII vardą.

Pijaus XII-jo palikimas moterims

Paskutinis Pijaus XII atodūsis š.m. spalio mėn. 9 d. 3 val. 52 min. rytą. Pravirksta, nueidamas šalin, konstatavęs mirtį gydytojas. Vienas augštųjų dvasiškių užveda "Magnificat".

— Kaip tai? Mirštant Šv. Tėvui kalbama "Magnificat", — paklausia po to vienas dalyvių.

— Mirštant šv. Tėvui kalbama "De profundis", bet mirštant šitam Šv. Tėvui, kalbama "Magnificat" — visai paprastai atsako paklaustasis.

Tą patį įspūdį turėjo ir vieną tik kartą pamatę Pijų XII iš Italijos ar iš kitų kraštų atvykę katalikai ar net kitatikiai. Keliolika metų gyvenant Romoj, rašančiam teko būti gyvu šių lankymų liudininku, ypač Šventaisiais 1950 metų Jubilėjaus ir 1954 Marijos metais. Kaikas nematomo, bet tikresnio nei išorės išvaizda, veikė kiekvieną jį pamačiusį.

Pvz., atvyko iš Amerikos su dviem lietuvaitėm nelietuvaitė ir nekatalikė bendroje audiencijoje Kastelgandolfe. Pasirodžius netoliese balkone Šv. Tėvui, nesulaikomai biro ašaros. Vos nusišluosto, ir vėl. Grįžus Romon dar vis neranda žodžių padėkoti už sudarytą progą turėti įspūdingiausią išgyvenimą. "Jis nežemiškas!" — sako dar vis ano neužmirštamo Jo poveikio įtakoje lankytojos.

Pijaus XII asmuo, kaip visi audiencijų dalyviai teigia, buvo pagrindinė šio poveikio priežastis.

Tai bendras balsas — mirė šventasis Tėvas, popiežius, kuriam šventumas nėra vieno eitujų pareigų titulas, bet ir tikrojo jo vardo pažymys. Jis užbaigė paskutinio šimto metų didžiųjų švento gyvenimo popiežių grandinę. Vienas jų — Pijus X — jau paskelbtas šventuoju, antrojo — Pijaus IX — šventumo byla jau pradėta. Esame įsitikinę, kad Pijus XII taip pat neilgai trukus, nelaukiant paprastai reikalaujamų 50 metų po mirties, bus vainikuotas altoriaus garbe.

Antroji Pijaus XII žymė, kuria jis, atrodo,

bus ne tik prilygęs, bet ir prašokęs bei prasikišęs pro visus kitus 261 savo pirmatakus, tai paliktasis jo mokymas. Popiežių šventųjų buvo daug ir, kuris jų savo šventumu viršijo kitus, neįmanoma pasakyti. Šiuo gi atžvilgiu — paskleistąja doktrina bei paliktaisiais pamokymais — Pijus XII bus pasiekęs pirmumo. Vargu, ar rasis tikėjimo bei dorovės klausimas, kurio jis savo ilgame 19 su virš metų Bažnyčios valdymo laikotarpyje nebūtų palietęs. Ir tai dažniausiai ne prabėgomis, o nuodugnai, išsamiai.

Šiame neišsemiamame krikščioniškosios doktrinos bei pamokymų aruode gausybę medžiagos ras sau moteris, moteris katalikė, įvairiausiais jos gyvenimo bei pasaulimo klausimais.

Prieš keletą metų Solesmes benediktinai Prancūzijoje pradėjo leisti labai vertingą seriją knygų "Popiežių pamokymai". Kitų trijų prieš Pijų XII popiežių pamokymai užima 18 psl., o Pijaus XII — 188. O kur dar penkerių paskutiniųjų metų gausūs pasisakymai šiomis dienomis ypač aktualiomis moters problemomis.

Pvz., kad ir ilga ne eilinės svarbos kalba Tarptautinės Katalikių Moterų Organizacijų Sąjungos atstovėms XIV-jo jų kongreso proga 1957. IX. 29. arba Italijos Katalikiškosios Akcijos Mergaitėms 1958. VII. 13. ir pan.

Varpai nutilo,

sielos tačiau

neužmigs

Pasaulis baigė šimtmečio sukakties iškilmes Lourdes, lietuviai baigė šv. Kazimiero gimimo atminimui skirtus metus. Ne vienoje vietoje ir ne mažai žmonių fiziniai pavargo, beruošdami šventes ir iškilmes. Jiems atsigauti tačiau pakaks kelių dienų, o paskui neramos jų sielos vėl žvalgysis, kur galėtų pasireikšti. Žvalgysis, ką veikti ir mūsų lietuviai, ruošę šv. Kazimiero gimimo, Šiluvos stebuklo minėjimus.

Praeities įvykių atminimus vienus vadiname šventėmis, kitus minėjimais. Ką minime kasmet, paprastai vadiname švente. Retesnes šventes vadiname sukaktimis, minėjimais. Tarpe švenčių, sukakčių, minėjimų skirtumas yra ne būtinai turinyje, o daugiau mūsų nuotaikoje. Ir šventėms ir minėjimams žmonės priskiria visokių, neretai visai nedidelės vertės tikslų. O pagrindiniai ir tikslai ir priežastys yra tačiau žmogaus noras tarsi atnaujinti, jeigu jis galėtų, net pakartoti praeities įvykius, atgaivinti mirusius.

Antgamtinių įvykių ir šventų asmenų gyvenimas vietas žmonės taip vertina, kad jas net šventomis laiko. Tokiose vietose stato ne kokius mažesnius paminklus, o maldos namus. Daug ką gražaus ir švento žmonės išgyvena tyliai savo sieloje, atsiskyrę nuo kitų žmonių. Tokios rūšies vienvietė yra būtina kiekvienam, kurs nori pasiekti ką nors didesnio savo sieloje ar sukurti ką nors už savęs. Tačiau, jeigu žmogui pakaktų tokių išgyvenimų vienvietėje, nieks neruoštų viešų minėjimų, nestatytų šventovių. Žmogui daug kas atrodo tiek vertinga ir savo prigimtimi žmogus yra tiek visuomeniškas, kad jis nepasitenkina daug ką tik viens savyje išgyvendamas. Jis nori, kad visi tai išgyventų, tuomi rūpintųsi, to siektų, tai darytų. Šie jausmai verčia žmogų statyti šventoves, paminklus, minėti įvairius įvykius.

Nėra ko stebėtis, jeigu mūsų šimtmečio pradžioje kas nors reikė baimės, kad filosofinių pakraipų daugybėje ir tarpusavyje jų priešgynybėje, kad technikos naujienų gausybėje žmogui išsiblaškyti, jam nebeliks nei laiko nei pajėgumo susitelkti, siekti ko nors amžino, šalia ir

virš visų dienos naujenybių neužmiršti savo ir kitų sielos reikalų. Žmogus tačiau išlaikė savo didybę. Tos baimės neišsipildė. Jeigu yra menkniekiuose paklydusių žmonių, tai vargiai daugiau, kaip ir laikais, kada tų vilioklių buvo, mūsų akimis žiūrint, labai nedaug. Komentuodamas Popiež. Jono XXIII pirmąją kalbą savo editoriale LIFE (XI, 10) redaktorius sako: "Filosofinės betvarkės amžiuje Bažnyčios tiesos teikia daug įtikinamesnį pažadą ramybės ir tvarkos, negu betkuri iš ilgos eilės pasaulinių filosofijų (įskaitant ir paskiausią iš praeinančių — egzistencializmą). Ne tik Krikščionių religija, o Katalikų filosofija vėl yra pagarboje Vakarų intelektualų sluogsnuose". Mes gyvename laiką, kuriame nyksta susidomėjimas Islamo religija ir filosofija, kuriame miršta senos, su stabmeldystės priemaisomis, Rytų religijos ir filosofijos. Vieni iš tų žmonių atvirai šaukiasi Krikščionybės, kiti krypta į bedievybę. Tačiau ir bedievybės mūsų laikų viešasis atstovas — komunizmas ne tik savo socialinę-politinę sistemą, bet ir ateistinę filosofiją palaiko ir paremia ne žmogaus protą ir širdį palenkiančiais argumentais, o ginklo jėga ir terorų. Komunistų valdomuos kraštuos ne tik vadinamų religininkų atsparumas, o ir tokie Rusų rašytojų veikalai, kaip "Žmogus yra gyvas ne vien duona", "Daktaras Žyvago" yra prislėgtos ir prievartaujamos visuomenės šaukimasis Krikščionybės. Krikščionių skirtingų konfesijų tarpe skilimas jau senai ir šiandien nesutampa su visuomenės aspiracija. Vis garsiau ir vis visuotiniau girdisi visų krikščionių vienybės šaukimasis. Mūsų laiko paskirų asmenų skleidžiamų idėjų chaosas, technikos patiektas gyvenimo įvairumas visuomenės dvasioje chaoso nesukūrė. Mūsų laikas kasžin ar tik nėra dvasiniai šviesios ir didelės netolimos naujos gadynės aušra.

Visos žmonijos fone žvelgiant į Lietuvį visuomenę, to mūsų laiko jungtinio sielų choro vienas iš akordų yra šių 1958 metų du minėjimai: šv. Kazimiero gimimo ir Švenčiausios Marijos apsišviesto Šiluvoje. Tuose minėjimuose yra verti būti pabrėžtais du reiškiniai: iniciatyvos spontaniškumas ir religinis charakteris. Šiuodu minėjimu gimė ne Bažnyčios hierarchijos patvarkymu ar nors paraginimu. Šv. Kazimiero gimimo minėjimo mintį pirmieji iškėlė ir priėmė Lietuvos Vyčiai 1956 metų seime Čikagoje. Be ypatingų paraginimų tą patį nutarimą pakartojo visos kitos didžiosios Lietuvos Katalikų organizacijos. Visose didžiosiose lietuvių kolonijose šis minėjimas buvo suruoštas taip, kad būtų net neteisinga minėti tik kurią vieną, kaip pavyzdį. Kur šalia religinio minėjimo buvo ruošti ir pasaulinio pobūdžio minėjimai - akademijos, vaidinimai, — religiniai minėjimai buvo nepalyginamai sėkmingesni. Lietuvos Vyčių Dvasios Vadas kun. A. Kontautas paruošė ir iš-

Stefan Lochner

(1410-51)

Angelai prie Marijos

rožių krūmo

spausdino 11.000 kopijų šv. Kazimiero gyvenimo anglų kalboje. Per labai trumpą laiką — per kelioliką savaičių Vyčiai tą leidinį visą jau išplatino.

Per ALRK Federacijos pirmininką inž. A. Rudį pasauliečiai buvo pirmieji iškelti ir paskleisti mintį minėti Švenčiausios Marijos apsi-reiškimą Šiluvoje. Jie patys pasakė gražių ir visus įtikinančių motyvų, kodėl jie norėtų tai švęsti kasmetai tuo pačiu laiku, kuriuo tai švenčiama ir Lietuvoje. Jie patys pareiškė mintį, kad tai turinti būti grynai religinio, o ne pasaulinio charakterio šventė. Jų mintis visuomenė priėmė pritardama. Tų pačių pasauliečių pastangomis apie Šiluvos įvykį išgirdo ir nelietuviška Amerikos visuomenė.

Čia paminėtieji faktai liudija, kad ir lietuvių visuomenė nepaklydo mūsų laiko triukšme, nepasitenkina tik menkaverčiais įdomumais, sielos gyvena šviesiomis aspiracijomis. Reikia tikėtis, kad tai, kas buvo parodyta 1957-1958 metais, nebus tik meteoro amžiaus. Be abejo, kad ir pačių iniciatorių ir kitų noras yra tuos reiškinius dar plačiau paskleisti ir tvirčiau prigydyti. Rugsėjo 8 dienos šventimą ir tos šventės religinį charakterį nebus sunku palaikyti. Tačiau per tai siekime ko nors daugiau. Švenčiausios Marijos būdingų dorybių vertės asmeniui ir visuomenei nėra reikalo įrodinėti, o šiaip apie tai pakalbėti šia proga permaža vietos. Siekime ir už Lietuvos gyvenančias lietuvių šeimas padaryti Marijos dvasios pavyzdiniais židiniais. Paaukoję Švenčiausios Marijos Nekalčiausiai širdžiai visą Lietuvį tautą, Lietuvos vyskupai ragino pakartoti tą aktą kiekvienoje šeimoje. Laikykime dėkingu pasidarbavimu tai pilnai

igyvendinti. Ir pripažindami ir pabrėždami vertę lietuviško jaunimo savų organizacijų vistiek tačiau padarytume mūsų jaunajai kartai nepaprastos vertės patarnavimą, jeigu joje prigydytume dvasią, kad kiekvienas lietuvis jaunuolis priklausytų Šv. Marijos sodalicijai ar kuriai kitai panašiai organizacijai. Jau eilė metų, kai lietuviškas jaunimas yra pertoli nuo pamaldumo į Šv. Mariją. Turėtume pasiekti to, kad lietuvaitė ištekėdama net už nelietuvio kaip didžiausią kraitį nusineštų pamaldumą į Šv. Mariją.

Šv. Kazimieras daugeliu atžvilgių lieka amžinas, tinkamas visiems laikams ir visiems kraštams pasauliečio jaunuolio idealus pavyzdys. Praeities nepalankių politinių aplinkybių pasėkoje šv. Kazimiero kultas Lietuvoje ilgai buvo slopinamas. Taip yra ir dabar. Po paskutinio karo tremtyje esą Lietuvos vyskupai išgavo iš Popiež. Pijaus XII aktą skiriantį šv. Kazimierą globėjui betkur pasaulyje esančiam lietuvių jaunimui. Šis faktas ir jo mintis turėtų būti neužmirštamai ir neišdildomai įdėtas į kiekvieno lietuvių vaikelio širdį. Tai turi padaryti jo šeima ir jo parapijos bažnyčia. O mūsų jaunimo organizacijos: Lietuvos Vyčiai, Ateitininkai, Skautai yra dar ir patys pasirinkę šv. Kazimierą savo organizacijų ypatingu globėju. Joms tad ir dera būti ypatingais apaštalais šv. Kazimiero kulto ir sekimo viso lietuviško jaunimo tarpe. Šv. Kazimiero šventę, su giliai religiniu charakteriu, jos turėtų ruošti visam jaunimui. O gi gyvename šalyse, kur mes esame tik mažuma. Prieš akis beribė ir dėkinga dirva prieš minias visokios kilmės jaunimo šv. Kazimierą pastatyti kaip pavyzdį intelektualiniai išlavinto, plačiai visuomeniško, natūraliai ir krikščioniškai doro,

Jubiliejiniai

Liurdo

metai

(1858 - 1958)

Marija pasirodo ir kalba Bernadetai

Pirėnėjų kalnų papėdėje yra mažas Liurdo miestelis. Prieš šimtą metų gyveno ten jauna mergaitė: liguista, neturtinga ir nemokyta, bet kilni savo sielos tyrumu ir meile. Jos vardas — Bernadeta Soubirous. Tėvai neturtingi ir vargšai žmonės. Jų gyvenimą lydi pilka ir niūri kasdienybė.

Dievo planai nuostabūs: savo dieviškos garbės apsiareiškimui Jis pasirenka vargšus.

1858 m. vasario 11 d. prasideda dieviškoji Liurdo istorija.

Tai buvo šalta ir rūškanota žiemos diena. Bernadeta su savo sesute ir drauge išeina žabų jieškoti netoli Massabielle grotos. Šalia teka upelis. Tiltelio nėra. Bernadeta aunasi kojines, kad perbristų į kitą pusę. Staiga pakyla didelis vėjas. Keista, medžių lapai nejuda. Grotoje nuostabi šviesa. Pasirodo ten graži, jauna mergelė baltuose rūbuose, mėlynu kaspinu susijuosusi. Ant rankos kabo rožančius. Dvi rožės po jos kjomis. Gražioji mergelė nieko nesako, tyli. Vė-

net asketo ir šventojo jaunuolio. Tokio pavyzdžio ir paraginimo mūsų laiko jaunimas yra labai reikalingas. Pagalvokime, kokį pasitarnavimą suteiktume visai žmonijai, sužadinę jaunimą siekti tokios asmenybės.

Visas šis straipsnis yra tik kelios sugestijos, ką galime veikti, kad spontaniškas ir gražus sielų pasireiškimas nebūtų tik trumpo epizodo reiškiny. Pastovios ta linkme pastangos suteiks daug satisfakcijos veikliams asmenims, atneš daug gero jų pačių sieloms ir visuomenei. Sielos nemiega, jos turi reikštis. Kurios ir kada nepataiko kilnaus kelio, neišvengiamai reiškiasi kitokiais būdais. Tai ypatingai įsidėmėtina visiems turintiems kokio nors atsakingumo už jaunimą.

Gerų minčių nepameskime, neįgyvendinę jų iki pilnumos.

Liurdo šventovė Prancūzijoje

liau ji persižegnoja, rankose rožančiaus karolėliai slenka vienas po kito — ji meldžiasi. Netrukus ji pranyksta Bernadetai iš akių. Gražiosios mergelės pasirodymas Bernadetai pasikartoja. Pagaliau ji prakalba. O kovo 25 d. ji pasako kas esanti: AŠ ESU NEKALTAS PRASIDEJIMAS. Paskutinis jos pasirodymas buvo liepos mėn. 16 dieną.

Žmonės, išgirdę nuostabius dalykus Liurde, vis gausesnėmis grupėmis rinkosi prie grotos. Juk Nekaltai Pradėtoji per Bernadetą kreipėsi į visus:

“Eikite gerti iš šaltinio ir nusiplauti”

“Melskite Dievą už nusidėjėlius”

“Atgailos, Atgailos, Atgailos”

“Aš noriu, kad žmonės čia ateitų procesijomis”

“Eik pasakyti kunigams, kad čia būtų pastatyta koplyčia”.

Liurdas — Marijos šventovė

Praėjo šimtas metų nuo stebuklingų Marijos apsiareiškimų Bernadetai. Liurdas šiandien — Marijos žemė. Liurdas — Maldos ir Atgailos sostinė. Liurdas — viso pasaulio tautų ir rasių kryžkelė: vienas tikėjimas, viena viltis, viena

meilė suartina ir apjungia visus. Krikščioniškosios tautos yra reikalingos susitikimo vietos. Jos susirenka Liurde ne ilgoms politinėms diskusijoms, bet dvasiniam atsinaujinimui. Jos suklaupia prie Marijos kojų kartu, čia jos meldžiasi, atgailauja ir džiaugiasi kartu. Liurde Dievo Motina pasitinka savo vaikus su meile. Čia kiekvienas pajus, kad ji tikrai yra Dievo malonių tarpininkė. „Visa per Tave, nieko be Tavęs, o Marija“. Liurdas yra visai žmonijai nesuskaitomų malonių versmė. Čia stebuklingasis grotos vanduo yra lyg žmogaus atsinaujinimo, skaistumo ir jaunystės simbolis. Žodžiu, Liurdo Misią pasireiškia tuo, kad Nekaltai Pradėtoji Mergelė (niekad nuodėmės nepaliesta) ateina pagalbon nusidėjėliui.

Iškilmės Liurde

Dievo Motinos apsišventinimo Liurde paminėjimui, Šventas Tėvas Pijus XII paskelbė šiuos metus Jubiliejiniais Metais, Marijos Metais. „Mes daug laukiame iš šių Marijos Metų“ — kalbėjo jis. Štai svarbiausi Šv. Tėvo troškimai ir linkėjimai Jubiliejiniais Metams:

- sugrįžimas prie krikščioniškų tiesų,
- nusidėjėlių pasitaisymas,
- dvasinis sielų progresas,
- taika ir sutarimas tarp individų ir tautų,
- Katalikų Bažnyčia ir laisvė.

Marijos Metų išpūdingos iškilmės prasidėjo vasario mėn. 11 d. — pirmutinio Marijos pasirodymo dienoje prieš 100 metų. Joms vadovavo J. Em. kard. Gerlier Lyono arkivyskupas. Per ištistus metus, diena iš dienos seka maldininkų kelionės, kongresai, suvažiavimai. Didelis kalbų, rasių ir tautų įvairumas Liurde. Čia kaip tik ir pasirodo Kat. Bažnyčios didingumas: vienybė įvairume.

Švč. Mergelė Marija kalbėjo Bernadetai: „Pasakyk kunigams, kad čia būtų pastatyta koplyčia“. Ir šiais metais Marijos noras kuo gražiausiai išpildytas: pastatyta didžiulė, moderniška, požeminė bažnyčia. Joje sutelpa 20.000 žmonių. Ji pavadinta Šv. Pijaus X-jo vardu. Kovo 24 ir 25 d.d. įvyko šios naujos bažnyčios konsekracijos apeigos. Ją konsekravo J.Em. kard. Roncalli, tuolaikinis Venecijos patrijarkas, o dabar — Šv. Tėvas Jonas XXIII.

Didžiausios iškilmės Liurde buvo nuo rugsėjo mėn. 10 iki 17 dienos, Tarptautinio Mariologinio Kongreso metu. Šv. Tėvas norėjo būti asmeniškai atstovaujamas Liurde. Jo delegatu buvo J.Em. kard. Tisserant, apsuptas 12 kardinolų, 120 vyskupų ir tūkstantinių minių. Prancūzų valdžia oficialiai pagerbė popiežiaus legatą. Jam atvykus į Liurdą, pasitiko Prancūzų vyriausybės min. P. Pflimlin.

Pirmosiomis kongreso dienomis Bažnyčios mokslininkai - teologai (jų buvo apie 400) nagrinėjo temą: „Marija ir Bažnyčia“. Nors jau

daug pasakyta apie Mariją, tačiau kiekviename amžiuje vis nuaidi nauji akordai jos garbei. Kokia Marijos vieta Bažnyčioje ir jos vaidmuo Išganyto istorijoje? Marija nėra tik Dievo Motina, bet ir dieviškojo Kristaus Išganytojo bendrininkė, naujoji Ieva, aktyviai veikdama su Kristumi, naujuoju Adomu. Įsigilinti ir įsijausti į Marijos vietą žmonijos Išganyje ir į jos garbę, ar ne gražiausias Dievui garbės suteikimas, kuris joje padarė nuostabių dalykų. Malonu prisiminti, kad teologų tarpe buvo ir lietuvis kun. dr. J. Vaišnora MIC. Jo paskaitos tema — „Šiluvos reikšmė Lietuvos religiniam atgimimui.“

Lietuviai Liurde

Paskutinės kongreso dienos, nuo rugsėjo 14 iki 17 dienos, buvo skirtos visų maldininkų Marijos garbei manifestacijoms. Šiose iškilmėse dalyvavo ir gražiai organizuota lietuvių maldininkų grupė, apie 180 žmonių iš Anglijos, Italijos ir Prancūzijos. Prie mūsų grupės prisijungė iš Amerikos atvykęs prel. Juras. Parengiamiesiems maldininkų kelionės darbams vadovavo kun. P. Dauknys, MIC (Anglija), visad pilnas jaunat-

Šventoji Bernadeta Soubirous
(autentiškas portretas jaunystėje)

viško entuziazmo. Kiek pasiaukojimo ir geros valios parodė kiekvienas maldininkas! Dauguma jų buvo vargšai žmoneliai, dėję centą prie cento, kad galėtų bent kartą savo gyvenime aplankyti Marijos šventovę ir išsakyti savo tremties skausmus ir išprašyti Augščiausiojo Palaimos sau ir savo Tėvynei. Dar niekad Lietuvos vardas taip garsiai, aiškiai ir plačiai nebuvo nuaidėjęs Liurde! Tūkstantinės minios gėrėjosi mūsų gražiais moterų tautiniais rūbais. Liurdo gatvėse pasigirsta ir lietuviška giesmė "Marija, Marija". Procesijoje per miestą iš langų žmonės bėrė gėles ir plojo, reikšdami simpatijas kenčiančiai Lietuvai.

Lietuvių maldininkų grupei Liurde vadovavo J.E. vysk. V. Padolskis, kun. dr. V. Balčiūnas ir kun. P. Dauknys MIC. Kiekviena tautinė grupė turėjo savo posėdžius. Lietuvių posėdžiuose paskaitas laikė J.E. Vysk. V. Padolskis apie įvairias Marijos garbinimo formas Bažnyčioje; kun. dr. V. Balčiūnas — "Pasiaukojimas Marijai",

kun. dr. Brazys MIC — "Liurdo Šventovės Misija" ir kun. P. Dauknys MIC — "Viešpaties Angelas". O saleziečių gimnazijos auklėtiniai Italijoje visus maloniai nuteikė lietuviškų dainų koncertėliu.

Tylos Bažnyčia

Kongreso organizatoriai ypač atkreipė dėmesį į Tylos Bažnyčią. Viena maldų diena specialiai buvo pavesta už pavergtus bolševizmo kraštus, kur viso pasaulio tikintieji buvo kviečiami pasimelsti už persekiojamus Bažnyčios narius. Ta proga pats popiežiaus legatas J.Em. kard. Tisserant dalyvavo Pavergtųjų Tautų vėliavos pašventinime. Ši vėliava bus laikoma Liurde. Ji visad primins maldininkams komunizmo aukas ir liudys laisvajam pasauliui, kad milijonai Bažnyčios narių laukia tikėjimo ir tautinės laisvės aušros.

Jubiliejiniai Liurdo Metai dar nepasibaigė. Jie bus uždaryti 1959 m. vasario 11 d.

DANUTĖ PAŠKEVIČIŪTĖ

Moterys dr. Vinco Kudirkos gyvenime ir raštuose

JO ŠIMTO METŲ GIMIMO
SUKAKTIES PROGA

Lietuvos-Lenkijos valstybei žlugus ir rusų spaudai siaučiant, lietuviškumo sąvoka miegojo gilioje Lietuvos liaudies sąmonėje, tuo tarpu kai sulenkėjusi bajorija rengėsi giedoti savo "gulbės giesmę".

"Aušra", romantiškuoju atsiremimu į grynąją, žiląją Lietuvos senovę, pradėjo raštu žadinti žmones Lietuvos meilei ir savojo krašto darbui. "Aušros" darbą realia, pozityvia prasme tęsė V. Kudirka savo redaguotame "Varpe".

Šių metų gruodžio 31 dieną sueina lygiai šimtas metų nuo V. Kudirkos gimimo. Jis buvo žmogus, nuvaręs gilią, neužželdomą vagą Lietuvos atgimimo laikotarpyje. V. Kudirkos gyvenimas, palyginti, trumpas — vos 41 metai — paliko neišdildomus pėdsakus. Nors jaunystėje V. Kudirka buvo gražios išvaizdos, linksmo būdo, mokėjo piešti, smuikuoti, subuvimuose visiems patikti (o tai tokios ypatybės, kurios, rodos, galėtų kiekvienam užtikrinti lengvą, nerūpestingą ateitį), tačiau jam buvo lemta visai kas kita: sunki džiовos liga, buities nedatekliai, areštai, kovos pačio su savimi (atsivertimas iš tariamo lenko į lietuvį), kovos su Rusijos spauda ir su tarpe pačių lietuvių siaučiančiomis negerovėmis. Visa tai jam teko pakelti pačiu skausmingiausiu ir aštriausiai jaučiamu būdu.

Šio rašinio tikslas tačiau yra ne V. Kudirkos

gyvenimo faktus atkartoti bei nušviesti Lietuvos atgimimo laikotarpį, bet apibūdinti jam įtakos turėjusias moteris bei kliudyti tuos klausimus, kuriais V. Kudirka rašė, tiesioginiai lietuves moteris liedsdamas.

MOTINA, AUGINUSI VINCUKĄ

Vinco motina buvo Elzbieta Jasiulevičiūtė. Buvo tai moteris labai geros širdies, lėto ir minkšto būdo. Ji mokėjo labai gražiai dainuoti, labai puikiai margučius marginti, dailiai pasakas sekti ir prie to viso Vincą pritraukti. "Jeigu aš šiandien muzikantas, pataikau šį ar tą nupiešti ir, aisprašant, eiledirbis, tai motinos kaltė", rašė patsai V. Kudirka apie savo motiną. ("Tėvynės Varpai", 1894 metai).

Vincas, mažas būdamas, kiekvieną Didįjį Šeštadienį prieš Velykas laukdavo Velykų bobutės. Tam tikslui jis pasirinkdavo lauke kokią nors gražesnę sąsparą, prikaišiodavo į plyšius balanėlių, pritaisydavo ten lyg ir lizdelį. Iš tiesų Velykų rytą jis ten rasdavo gražų margutį. Jo motulė sakydavo, kad tai Velykų bobutės darbas. Kad ir kaip mažasis Vincas stengėsi Velykų bobutę pamatyti, jam niekados nepasisėkė. Numirė motina, dingo ir Velykų bobutė: niekas jam daugiau nepadėdavo sąsparoje margučio.

Vinco Kudirkos motina mirė džiовa, mano-

Lietuvos kankinio motina
Dail. Vytauto Kašubos skulptūra

ma, kad ir jis pats galėjo nuo jos tą ligą paveldėti. Tėvas už metų vedė Andziulių Joniešką, kuri buvo taip pat lipšnaus ir malonaus būdo moteris. Dėl šių savo gerų ypatybių pamotė bent dalinai sugebėjo Vincui pavaduoti tikrąją motiną.

SUOMĖ, UŽRAŠINĖJUSI LIETUVIŠKAS DAINAS

V. Kudirka, jau džiovos nugulėtas, tačiau

pačiame savo kūrybingumo zenite, vasaromis atostogaudavo pas Petrą Kriaučiūną Plokščiuose ant Nemuno kranto. Ten jam teko susipažinti su Helsinkio universiteto profesoriumi Mikkola ir jo žmona Maïla Mikkola. Prof. Mikkola, būdamas lingvistas, mokėsi lietuvių kalbos, o jo žmona Maïla užrašinėjo lietuviškas liaudies dainas. Ji buvo V. Kudirkai tikra gailestingoji sesuo. Gražiomis, giedriomis dienomis ji išnešdavo priegalvius į sodą, pasodindavo ten V. Kudirką ir savo gražiu balsu dainuodavo jam suomių ir lietuvių liaudies dainas. Maïla Mikkola, pati būdama didelė suomių tautos patrijotė, gerai suprato V. Kudirkos siekimus ir jo pasiaukojimą lietuvių tautai.

Kartą sergantį V. Kudirką Plokščiuose suareštavo ir išvežė į Kalvarijos kalėjimą. Mikkolams tai buvo didelis smūgis. Apie šį areštą Z. Kriaučiūnienė savo atsiminimuose šitaip rašė: "Mikkolai buvo labiausiai nuliūdę, sujudę. Mums tokios scenos, — tai duona visų dienų, bet jiems, vaikams laimingesnės šalies (Suomijos) tokia užmačia buvo baisi naujiena".

VALERIJA, GLOBOJUSI V. KUDIRKĄ

Vienu tarpu V. Kudirka buvo išvažiavęs net į Jaltą sveikatos taisyti, bet greitai jam pritrūko pinigų ir teko grįžti atgal. Tada jis apsigyveno Naumiestyje, vargingame palėpės kambarėlyje virš kolonijalinės krautuvės, kurios savininke buvo Valerija Olechovskytė - Kraševskienė, nusigyvenusio dvarininko našlė su maža dukrele.

Tuo metu V. Kudirkos jau būta neabejotinai prie mirties priartėta. Rašė jis dar daug, nes teko, Jonui Kriaučiūnui iš "Varpo" redakcijos pasitraukus, perimti patį redagavimo darbą. Tačiau rašyti įstengė tikrai lovoje gulėdamas ar sėdėdamas, gi Valerija Kraševskienė jam talkininkavo, rūpindamasi rankraščių bei korektūros pristatymu. V. Kudirka visados būdavo savo kambarėlyje iš lauko pusės užrakintas. Mat, pasirodžius žandarams, pirmiausia dėl durų atidarymo reikėdavo kreiptis pas namo šeimininkę, o tas V. Kudirkai duodavo pakankamai laiko įtariamuosius dalykus sudeginti.

Kokia liūdna buvo V. Kudirkos padėtis, matome iš jį tuo metu lankiusios Gabrielės Petkevičaitės - Bitės atsiminimų: "...išvydau žmogaus šešėlį. Puiki, naujintėlė, šviesiai pilka drabužių eilė kabėjo, kaip ant medžio; veidelis neapsakomai susmulkėjęs, palšas, akys tokiais juodais plačiais ratais apriestos, kad matyti buvo vien duobė ir tik įsižiūrėjus jos dugne švietė žmogaus minties žiburiukai... Visą laiką negalėjau nuveikti giliausio susijaudinimo. Vaizdavosi tik kapai, kryžiai... Kiek kartų pažvelgiau į šeimininką, tiek kartų vaizduotė rodė man jį karste..."

Tačiau kad ir taip ligos jau galutinai nukan-

ŠAUKSMAS

(Dr. Vincui Kudirkai)

Tegul saulė Lietuvos
Tamsumus prašalina —

— — — — —
Esu tiktai
Parklupusi mergaitė
Prie ažuolo to švento šimtamečio.
Kapojo jį kardais,
Ir svilino žaibais,
O laisvės mintį nešė
Gretų gretos...

Lietuva tėvyne mūsų
Tu didvyrių žemė —

— — — — —
Giedojo šakos,
Giedojo ūgiai
Aidais kartojo
Žalia giružė
Ir švietė skliautai sutemę.

Ir šviesa ir tiesa
Mūs žingsnius telydi — —

— — — — —
Ir vėl tiktai
Parklupusi mergaitė
Lapkričiui raudant
Ant Nemuno krantų.
Niekas, oj niekas
Mano ašarų neskaityo
Akla ir nebylė aš
O, ažuole, kur Tu?!

kintas, V. Kudirka dar tebebuvo caro valdžiai pavojingas. Retas kas iš draugų jį belankydavo, nes V. Kraševskienės namai buvo stropiai žandarų saugomi. Tad mirties sutemoms ant V. Kudirkos gyvenimo negailestingai leidžiantis, Valerija, savo neilstančia globa, buvo jam tikra paguoda, slaugė ir pagelbininkė.

MOTERYS V. KUDIRKOS RAŠTUOSE

Galima drąsiai teigti, kad V. Kudirka buvo svariausias publicistas Lietuvos atgimimo laikotarpyje. Jis rašė įvairiais klausimais, gvildeno visas to laiko aktualijas, jam nesvetimi buvo ir lietuves moteris liečiantieji dalykai.

Štai 1896 metų ketvirtame "Varpo" numeryje V. Kudirka tokiais žodžiais entuziastingai sveikino moteris, įkūrusias "Žiburėlio" draugiją: "Moteriškas elementas buvo didele parama vyriškam elementui ne tik Biblijos rojuje — yra

parama ir mūs gadynės Lietuvoje, o da-gi platesnėje prasmėje. Pamenu gerai, kaip nušvito mums akys, kada stojo į glitą Lietuvos raštininkės. Nudžiugome ne vien dėlto, kad jos užvadavo tūlus per greit patrūkusius darbininkus vyrus, bet ir dėlto, kad prisidėjimas moterų suteikė, taip sakant, pilnumą visam draugijos darbui".

Ano meto lietuvių inteligento pareiga buvo ne tik pačiam šviestis, bet ir apsišvietus kitiems kelią rodyti. V. Kudirka, pastebėjęs kai kurias negeroves, plintančias kaimo merginų tarpe, 1893 metų dvyliktame "Varpo" numeryje taip negailestingai lietuvaite barė: "Visados su pasigėrėjimu žiūrėdamas ant "mėlynakių" ir turėdamas tame dalyke gerai išmiklintas akis, užtėmyčiau, kad mūs kaimų "mėlynakės" tankiau ir tankiaus pradeda vartoti nematytą kitą-syk kaimuose inkvizicijos prietaisą, vadinamą gorse-tu, skaistų veidą teršia visokiais tepalais, dažiniais ir kitokiomis kalkėmis ir dumia ir dumia papirosus. O jūs mergelės! Kad jūs žinotumėte, kaip biauariai išrodote, leisdamos per savo gražias lūpas smirdančius dūmus, tai išsižadėtumėt papirosų ant amžių amžinųjų".

Bundančios Lietuvos inteligentams vyrams didelė spraga buvo išsimokslinusių lietuvaikių stoka. Dažnas inteligentas, sukūręs mišrią šeimą, nutoldavo ne tik nuo saviškių, bet ir nuo lietuviškų reikalų. Ir ši klausimą V. Kudirka lietė savo straipsniuose, dargi polemizavo su tūlu ar tūla S. M. 1894 metų ketvirtame "Varpo" numeryje, rašydamas: "Šiuo žygiu mūs tikrai apšviestos Lietuvaitės yra tiktai stulpais, išreto stovinčiais ant grįžkelių ir rodančiais Lietuvaikių visuomenei kelią. Ar Tamistai rodosi, kad man smagu matyti taip liūdną stovį apšvietimo tarp Lietuvaikių? Ne, šimtąkart ne! Kada tik skaitau straipsnius Bitės, Žmonos ir kitų mūs Lietuvaikių, kiekvieną kart pakėlęs į Lietuvos dangų akis, šaukiu: O, kad daug būtų tokių Lietuvaikių! O, kad... visos tokios būtų! — da gi per daug trokštu".

ANT ŠIMTMEČIO SLENKSČIO

"Ramios valandos tame tarpe, kada prasideda mainai saulės spindulių ant nakties šešėlio, o žiburys da nešaukia prie pertraukto dienos darbo — tai valandos atilsio dvasios. Mislis, lyg naudojamos iš prietamsos, ištrūksta, ir pamatę nuobodžią nelaisvę prie kasdienių trūsų, paliks besikankinimą skaudžiais, kasdien regimais paveikslais kovos už būvį, dėl atsigaivinimo tveria paveikslus ramius, smagius, be dejavimų ir ašarų... Ko tose valandose žmogus neprimislyji, kokių užmanymų nesigriebi! o visus išpildai galutinai, visus atlieki lengvai, nors būtų sunkiausi ir drąsiausi. Panorama, praslenkanti tada mislyse, labai graži, bet... kaip apgavin-gas, kaip tolima nuo teisybės!"

Emilija Lietuvininkienė - Kudirkaitė
Dr. Vinco Kudirkos jauniausia sesuo

Dr. Vincas Kudirka savo sesers Emilijos atsiminimuose

Labai malonu, kad nors mažą dalelę galiu patenkinti Jūsų prašymo — duoti šeimos atsiminimų apie mano brolių Dr. Vincą Kudirką.

Aš buvau dar visai maža, kada jis mirė, nes aš buvau jauniausia o jis vyriausias šeimoje. Tik vieną kartą aš jį gerai prisimenu, kaip buvo parvažiavęs į tėviškę. Tada mudu su broliu, parbėgę iš mokyklos, radome jį darželyje sėdintį. Tuomet mudu pasišaukęs padovanojo po dėžutę pieštukams susidėti, bet mažai kalbėjo, turbūt jau jam buvo sunku. Buvo labai sublogęs ir sunkiai alsavo, o tas jo išblyškęs veidas labiausiai man į atmintį įstrigo, kad, rodos, ir šiandien jį matau.

Kiek iš vyresniųjų brolių ir seserų buvau girdėjęs, kad pirmiau buvo su tėvu susipykęs, bet kiek aš prisimenu, tai jau buvo jo santykiai su tėvu geri. Tėtė dažnai jį aplankydavo Naumiestyje, kaip ką ir nuveždavo. Ypač prisimenu, kad pas mus sode buvo medis tokių didelių geltonų vyšnių. Tėtis mums drausdavo skinti ir liepdavo nuo strazdų jas ginti, sakydamas, kad jas nori nuvežti Vincui.

Iš vyresnės sesers Jonieškos pasakojimų, žinau, kaip ji važiuodavusi į Naumiestį jį sergantį aplankyti. Ji nuveždavusi jam rūkytų karkučių, kurias jis labai mėgdavęs.

Kai ji nuvažiavusi pas jį po tėvo mirties, tai Vincas sakęs:

— Aš žinau, kokią naujieną tu man atvežei! Tu pasakysi, kad tėvas mirė.

Ji nustebusi jo paklausė:

— O iš kur tu, Vincuti, žinai?

Jis juokaudamas jai atsakęs:

— Ogi štai — mano laikrodis man pasakė, nes jis tuo metu buvo sustojęs.

Kol sveikas buvo, pasakodavę vyresnieji, kad būvęs labai linksmas ir mėgdavęs muziką. O toliau apie jį žinau tą patį, kaip ir visi, kas yra jo raštus skaitę.

Iš šių 1891 metais pirmame "Varpo" numeryje V. Kudirkos parašytų žodžių matosi, kad jis, gyvenimui besibaigiant ir nelyginant tai aprašytajai dienai į naktį leidžiantis, prieš akis turėjo viziją geresnės, šviesesnės Lietuvos. Ši vizija buvo tas akstinas, kuris jį paskatino neuilstamai dirbti. Dėka gabios publicisto plunksnos ir pastabios akies, V. Kudirka nepraleido nepastebėto nė vieno to meto įvykio, drąsiai protestavo prieš rusų caro valdžią dėl lietuvių tautai, kalbai ir katalikų tikėjimui daromų skriaudų bei kėlė į viešumą visas negeroves, siautusias pačių lietuvių tarpe. Tačiau V. Kudirka užfiksavo ne vien tik ano meto gyvenimą: jis rašė apie visa, kas buvo, kartu nurodydamas, kaip turėtų būti, todėl jo paliktieji raštai yra tarsi santykis tarp realybės ir troškimų, iš kurių pats svarbiausias jam buvo — Lietuva ir lietuviybė. Dabar, stovėdami ant jo gimimo šimtmetinės sukakties slenksčio, galime drąsiai teigti, kad ta ugnis, kurią jis kūrė, gyvomis žiežirbomis atsiliepė ne tik ano meto lietuviuose, bet ji tebėra gyva ir šiandien tiek tėvynėje pavergtųjų, tiek visame pasaulyje išblaškytų lietuvių širdyse.

Pastaba: Straipsnį ruošiant, naudotasi Juozo Gabrio surinktų ir spaudai priręgtų, Tėvynės Mylėtojų D-jos, JAV, 1909 metais išleistų Tilžėje spausdintų V. Kudirkos raštų pirmuoju ir antruoju tomu. Visos citatos paliktos originalioje formoje.

Nauja pažiūra į psichinius ligonius

Jei mūsų šeimos narys suserga psichine liga, mes labai dažnai liekame perblokšti, susipainioję ir nežinome ką daryti. Būdami tokiaime stovyje, mes pridėdame daug bereikalingo liūdesio ir širdgėlos savo artimui prie jau esančios ligos.

Dar ir dabar mumyse yra likęs iš seno pripratimas žiūrėti į psichinę ligą, kaip į kokį gėdos ženklą, ir tas ypatingai trukdo įieškoti reikiamos pagalbos. Jeigu mes sugebėtume akceptuoti, kad psichinė liga nėra koks gėdos ženklas, bet kad ji yra liga, kaip ir kitos visos ligos, tai būtų pirmas žingsnis padarytas iš mūsų pusės ligonio pagalbėjimui.

Psichinių ligų yra įvairiausių rūšių ir jos pasireiškia įvairiai. Kai kurie ligoniai pasidaro visiškai tylūs, nekalba ir yra prislėgtoje nuotaikoje. Kiti gali būti ypatingai pikti, šmeižti savo artimuosius ir kaltinti juos visiškai be jokio pagrindo. Jie gali likti nerūpestingi ir apsišleisti; nesikelti iš lovos, įsimanyti visokių nebūtų dalykų ir elgtis visiškai priešingai, kaip, kad jie elgdavosi būdami sveiki. Jeigu šeimos nariai supranta, kad tai yra psichinės ligos pasireiškimai, tuomet jiems yra lengviau pakelti įvykčiusius pasikeitimus.

Anksčiau buvo manoma, kad jeigu ligonis sugebėtų paaimti save į rankas ir sukauptų visą savo valią ir pastangas elgtis kitaip, tai jis tikrai pajėgtų išbristi iš savo neaiškos padėties. Bet dabar yra suprantama kitaip — mes žinome, kad tai nėra taip lengva padaryti. Asmuo, kuris yra psichiniai nesveikas, yra lygiai toks pat ligonis, kaip ir tas, kuris serga džiova ar panašiai. Mums niekuomet neateitų į galvą mintis, kad džiova sergąs ligonis gali pats save išgydyti, naudodamasis tik savo valios tvirtumu. Mes puikiai suprantame, kad jis yra reikalingas specialios priežiūros, supratimo ir gydymo. Lygiai tas pat yra reikalinga ir psichiniam ligoniui.

Daugelis žmonių dar ir dabar galvoja, kad psichinė liga yra nepagydoma, bet tai nėra tiesa. Nors nevisi ligoniai gali būti pagydomi, modernioji medicina išrado daugelį gydymo priemonių ir statistiniai duomenys parodė, kad daugelis psichinių ligonių sugrįžta į normalų gyvenimą.

Kai kurie asmenys atsiduria ligoninėse įsirašydami patys, nes jaučiasi, kad jiems yra reikalingas gydymas, ar paklauso savo daktarų patarimo. Bet daugiausia ligonys yra paliudijami dviejų gydytojų pažymėjimais, kad jiems yra reikalingas ir būtinas specialus gydymas. Taip pat, yra ir tokių atvejų, kad teismas atsiunčia nusikaltėlius ištyrimui, kai įtaria, kad jie galėtų būti psichiniai nesveiki žmonės.

Kuomet asmuo atsiduria ligoninėje, jam yra duodama keletas dienų laiko pailsėti ir susipažinti su aplinka. Per tą laiką jis yra pagrindinai fiziniai išegzaminuojamas, nes ligoninė yra lygiai taip pat suinteresuota jo fiziniu stoviu, kaip ir psichiniu. Po kelių dienų ligoniui leidžiama atsikelti iš lovos ir vaikščioti po savo skyrių, dauguma ligonų praleidžia dalį dienos ligoninės kieme.

Pirmos kelios savaitės ligoninėje yra skiriamos intensyviai ligonio stebėjimui, nes norint psichiniam ligoniui padėti, pirmiausia reikalinga pažinti ir suprasti jį.

Gydytojai vizituoja ligonius reguliariai ir kiekvienas asmuo turi sau atskirą gydytoją. Psichologai tyrinėja ligonių asmenybę ir charakterio bruožus, o tai yra ypatingai didelė pagalba gydytojui. "Social Worker" lanko ligonį ir padeda jam jo socialinėse problemose. Giminių taip pat yra didelė pagalba gydytojui, kai jie suteikia informaciją apie asmenį, koks jis buvo anksčiau ir kokius nepasisekimus jis turėjo gyvenime. Visas giminių ir paties ligonio suteiktas žinias ligoninė pasilieka savo paslaptimi, jos neišduodamos niekam, tik atvejui, jei tas būtų reikalinga ligonio gerovei.

Po intensyvaus ligonio studijavimo, gydytojas nustato gydymo metodą, kuris būtų geriausias, palankiausias ir naudingiausias. Gydytojas taip pat gali pasakyti giminiams apytikrį laiką, kaip maždaug ilgai asmeniui reikės išbūti ligoninėje. Kai kurie asmenys reaguoja daug greičiau į gydymo procesą, kiti ilgiau. Todėl ligoninė gali suteikti tik apytikrį laiką.

Kaip kiekviena liga, lygiai ir psichinė, sudaro didesnių sunkumų jo šeimos nariams. Jei asmuo yra šeimos maitintojas, žmona ir vaikai bus reikalingi materialinės pagalbos. Jei ligonis yra motina, klausimas gali kilti, kas prižiūrės vaikus. Ontario ligoninės turi Socialinės Pagalbos Skyrių ir visokiais atvejais padeda surasti likusiems šeimos nariams reikalingos paramos.

Mokestis Ontario ligoninėse yra standartinis. Taisyklė yra, kad kiekvienas ligonis, kuris turi pinigų, jo paties pareiga yra padengti ligoninės išlaidas. Gydymo kokybė yra vienoda visiems, neatsižvelgiant ar ligonis galės ir sugebės padengti išlaidas ar ne, ir pats mokestis yra žymiai mažesnis, negu kitose ligoninėse. Medicinos ir chirurginis patarnavimas suteikiamas už tą patį standartinį mokestį. Pvz., jei ligoniui

reikalinga padaryti apendicito operacija, tuomet kai jis yra ligoninėje, jokių pašalinių mokesčių neimama. Atskiri mokesčiai yra taikomi tik "electro shock", ar "insulin shock" ir dantų gydymui.

Jei asmuo yra apsidraudęs privačioj ligonių draudimo kompanijoj, išlaidos padengiamos tų įstaigų, pagal jų draudimo įstatymus.

Aktyvus gydymas užima tikrai mažą dalį dienos, bet kaip ligonis praleidžia likusį laiką, yra lygiai ir net daug daugiau svarbu jo sveikatos atstatymui. Todėl ligoninė nustato įvairias aktyvias programas paruoštų instruktorių priežiūroje. Iš pat pradžių, gal būt, ligonis visiškai nėra suinteresuotas dalyvauti tose programose ir nori būti paliktas visiškai vienas ir ramybėje. Bet vėliau jis yra paskatinamas ir padrąšinamas, kad prisidėtų prie įvairių žaidimų ar užsiėmimų. Pamažu jis pradeda pasireikšti ir vėliau pasidaro daug veiklesnis, rasdamas pasitenkinimo būti kartu su kitais ir šį bei tą veikti.

Kaip anksčiau buvo minėta, yra visokių gydymo būdų. Tarpe jų mes randame electro shock, insulin shock, psychotherapiją ir įvairiausių vaistų. Gydymo būdas yra individualus kiekvienam asmeniui ir priklauso nuo jo ligos tipo ir nuo ligonio individualaus reagavimo.

Ligoninė psichiniam gydymui yra laikini namai. Ji negali suteikti privataus buto intymškumo ir šilumos. Bet užtat suteikia kitokį gyvenimą, kuris yra gal būt naudingesnis jo ligos stoviui. Reguliarus ir rutiniškas gyvenimas yra ypatingai reikalingas psichiškai nesveikiems žmonėms ir jie prie tokio gyvenimo gali priprasti daug lengviau, negu prie kitokio.

Guldant mūsų artimą asmenį į ligoninę, mes norėtume, kad jis turėtų sau privatų kambarį, kad jį apsaugojus nuo kitų ligonių dejavimų, kad tikrai daugiau neapsunkinus jo būklės. Tėka matyti, kaip mums artimas žmogus randasi tarp kitų ligonių, kurie, mūsų supratimu, yra labiau sergą ir, atrodo, kad jie trukdo kitiems sveikti. Bet tikrovėje taip nėra. Dabartinis psichiatrinis mokslas sako, kad grupavimas ligonių su įvairiausiom psichinėm ligom turi terapautikos rezultatų. Kai ligonis pradeda gerėti, jis yra perkeliamas į kitą skyrių, kuriame randasi daugiau susveikę ligoniai. Dar daugiau pagerėjus jo ligos stoviui, jis bus paruošiamas apeleisti ligoninę ir jam bus suteikta pagelba grįžti į bendruomeninį gyvenimą.

Kyla klausimas kaip giminės ir artimeiji galėtų padėti ligoniui. Didžiausia pagelba, kokią galima suteikti iš šalies, tai reguliarus jų lankymas ir palaikymas korespondencijos. Vizito aplinką ligoniui reikia suteikti kuo maloniausią. Nuolatinis lankymas, laiškai, laikraščiai ir glaudus kontaktas tarp ligonio ir jo šeimos, bei draugų ar pažįstamų, bus didžiausia mora-

linė parama, kuri suteikia teigiamų rezultatų jo ligos stoviui.

Asmuo, atsidūręs ligoninėje su dviejų gydytojų pažymėjimais, atveju kai jis yra išleistas iš ligoninės bandymo laikui, neturi teisės tvarkyti savo socialinių, šeimos bei turto reikalų. Įstatymai jam draudžia daryti bet kokias legalias transakcijas. Kaip pvz., jo parašas neturi lygios vertės, Ontario provincijos nuostatu "Public Trustee" yra įgaliota tvarkyti ir administruoti jo kilnojamo ar nekilnojamo turto reikalus.

Prieš išleidžiant asmenį iš ligoninės gydytojas pataria kokį darbą jam pasirinkti ir ko prievengti, kad jo ligos stovis nepasikartotų. Socialinės Pagelbos Skyrius pagelbsti ligoniui surasti darbą, jei jis tos pagelbos yra reikalingas. Taip pat jieško materialinių lėšų jo naujo gyvenimo pradžiai. "Social Worker" pataria šeimos nariams, kad grįžus ligoniui į namus, jie traktuotų jį taip pat, kaip ir kitus šeimos narius. Labai dažnai žmonai ar vyrui, ar kitoms giminėms kyla klausimas, kaip kaimynai ar draugai reaguos ir traktuos ligonį, kadangi jis sugrįžo iš psichiatrinės ligoninės. Taip pat, pats ligonis gali jaustis nedrąsiai ar nepalankiai prieš kitus, nes jis neturėjo progos palaikyti kontakto su bendruomene. Jis yra ypatingai reikalingas jūsų moralinės paramos. Jei jūs sugebėsit apie jo ligą

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

KŪČIŲ DUONA

Kai Kūčių duoną laušim,
Mums ašaros byrės,
Ir skausmas neataušęs
Skros ilgesio marias.

Pabirom kaip karoliai
Po svetimas žemes
Ir jieškom ligi šiolei
Tik vieno kelio mes.

Nušvies iš prakartėlės
Jį žvaigždė tolina,
Padvelks į širdį vėliai
Namelių šiluma.

Juk Tu užgimęs kūtėj,
Benamis, kaip ir mes,
Sužerki mus rieškutėm
Į Tėvo kišenes.

Tegul iš mūs nė vienas
Pasaulį nepaklys,
Kol kruvinas blakstienas
Pakels gimta šalis.

kalbėti be jokio gėdos ar keblumo jausmo, jūs greičiausia patys patirsit, kad ir jūsų kaimynai išmoks daryti tą patį, ką ir jūs darot.

Kada asmuo grįžta į namus bandymo laikui, tai reiškia, kad jo pavardė dar figuruoja ligoninės sąrašuose ir kad jam dar gali būti reikalinga ligoninės pagelba.

Jei jis yra išleidžiamas iš ligoninės be jokio bandymo laiko ir ateityje susiduria su gyvenimo sunkumais, patariama kreiptis pas savo šeimos gydytoją, nes jis ligonį ir jo ligos stovį geriausiai pažįsta. Atveju, jeigu asmuo tokio gydytojo neturi, jam patariama kreiptis į "Public Health Unit" ar į "Mental Health Clinics".

Sugrįžus ligoniui į namus ir praėjus kiek laiko, kartais pasitaiko, kad reikia jam sugrįžti atgal į ligoninę. Tokiu atveju nereikia suprasti, kad buvo kas nedadaryta ar klaida padaryta iš ligoninės, ligonio ar šeimos narių pusės. Kartais pasitaiko, kad ligonis yra pakankamai tvirtas būdamas ligoninėje, bet nėra toks pajėgus kovoti ir prisitaikyti prie gyvenimo sunkenybių. Ligoninė suteikė jam apsaugą nuo visokių sunkesnių gyvenimo pareigų be tų, kurias jis pats galėjo nuveikti. Kiekvienas jo elgimosi žingsnis

buvo suprastas ir akceptuotas ligoninės personalo ir kitų ligonių. Jiems nebuvo reikalo konkuruoti darbe, rūpintis uždirbti ir šelpti savo šeimas ir tokioje apsaugotoje atmosferoje, ligonis sugebėjo gan gerai prisitaikinti.

Žmona, vyras ar giminės gali jaustis prislėgti, kad jų artimam ir mylimam žmogui reikia skirtis ir grįžti atgal į ligoninę. Suprantama, kad mums gali būti sunku, bet mes neturėtume galvoti, kad tai jau bus nepagydoma liga. Juk žmonės gali susirgti džiova, širdimi ar sulaužyti koją ne vieną, bet kelis kartus. Tą patį mes sugebėkim pritaikinti ir psichinei ligai.

Pavaikščiojus po ligonines, neretai sutinki ir mūsų tautiečių lietuvių ir jų skaičius auga. Jų tarpe yra žmonių, kurie turi šeimas, bet yra ir tokių, kurie ir jų neturi. Ir jei jūs manęs paklaustumėte, ko jie daugiausia prašo ir trokšta, tai aš jums galėčiau pasakyti, kad jie laukia iš jūsų labai mažai — jie laukia jūsų geros širdies. Jie nori, kad jūs suprastumėte jų būklę, applanckytumėte juos ne retkarčiais, bet dažnai, nes jie tikisi sugrįžti atgal į lietuvišką bendruomenės gyvenimą. Jie nori jūsų dvasinės ir moralinės paramos.

Antrasis žodis

KOTRYNA GRIGAITYTĖ - GRAUDIENĖ

Šiltas pavakarys. Uodų spiečiai sukasi ore. Saulė rausvomis dulkėmis gula ant tuščio, baltais dobiliukais apaugusio sklypo. Nedidukai, balti namai su mūrinėmis lig žemės, raudonų plytų kaminais, erdviai išsimėtę aplink nežinia kam priklausančią didelį sklypą, kuris savaime virto vaikų žaidimo aikšte. Miestelis išaugo tarsi pačiame miške ir skečiasi, lyg gėlės žiedas, lygiai į visas puses. Sakytum nuotykių mėgėjo ranka būtų prikaišiojusi į mišką baltų stiklinėmis verandomis namukų ir pajvairinimui įsodinusi keletą fabrikų. Gi prie centrinės gatvės išbarstyta visa eilė barų. Miško dalis sumanių galvų paversta parku su mažu zoologijos sodu, puikiu maudymosi baseinu ir sporto aikšte. Visa tai matoma pro vienintelės čia įsikūrusios lietuvių šeimos langus. Dainių sūneliui dar pakanka ir tos aikštės prie namo. Nėra pavojaus, kad jis pasuktų iš kelio. Čia ir sūpynės po langu, ir smėlio dėžė. O vaikų taipgi kaimynystėj esama. Gretimame name net jo bendraamžis švedų kilmės amerikonus. Jo tėvai maloniausi kaimynai Dainiams, nes jie vertina Europą, giria jos kultūrą, nepamiršdami papeikti ir jos nenuoramą būdą kelti karus. Tačiau Dainiai su ta mintimi ir patys sutinka. Naujoji aplinka,

švelniai glostanti, nejučiomis prijauginanti. Žmonės geraširdžiai, jautrūs pagelbėti, malonūs pakalbėti. Dainiai tai supranta ir visomis jėgomis stengiasi įtempti lietuviškumo vadeles, kad neatitrūktų Jonelis su Rasute, negirdėdami niekur daugiau lietuviško žodžio. Mergytė dar vis tebesilaiko motinos kelių, jos vardas nesuprantamai skamba žaidimo draugams ir šiaip ji per daug tylutė ir švelni tokiai kaubojiškai draugijai. Tačiau Jonas, kurį taip lengva buvo pavadinti Džanu, veikiai priprato ir įsigijo net pagarbos kaikurių tarpe. Jo pokštai turi dar europėjišką atspalvį, kas įneša šio to naujo į vietinę aplinką. Tačiau neatsilieka jis ir vykusių mėgdžiojimu viso to, kas perdėm amerikoniška.

Tiesiai per tuščią sklypą, kad kelias būtų trumpesnis, Augustinas Dainius, tingiai baidydamas uodus, žengia savo namo link. Tai nėra jo tas namas toks, kaip kiti malonūs akiai savo švarumu, supančiom gyvatvorėm ar vijokliais. Tačiau jame leido įsikurti savininkas, būdamas kartu ir tuo geradariu, kuris ištiesė pagalbos ranką šitai nepažįstamai lietuvių šeimai Vokietijoje. Dainius pavargęs ir sunkiai velka kojas per smilgomis ir dobiliukais apaugusį plotą. Jis dirba savo geradarijo lentpjūvėje ir daug pra-

kaito kasdien ten palieka. Tik pakenčiamai kalbėdamas angliškai jis dar nenumato, ar grįš kada prie savo pamiltos advokato profesijos, kurią tuo tarpu laiko užkalęs atminimų dėžutėje.

Namuose jo laukia žmona su lietuviškais šaltibarščiais ir kitais maloniais priedais. Iš verandos tiesia abi rankutes Rasutė, paguldžiusi lėles į smėlio dėžę pasikaitinti. Ir, rodos, dėl viso to nuovargis nuleipsta po namų slenksčiu ir jėga grįžta į sustingusius sąnarius. Kitaip jis nepakeltų mergytės ir nesūpuotų jos ant rankų. Taip išsipirkęs tėvas iš mažojo "muitininko", praveria virtuvės duris. Virtuvė saulės prikaitinta per dieną. Jis pusiau prasižiojęs gaudo orą. O čia dar keli ant kupros atsinešti uodai suka apie nosį, kimba į ausis. Ir Dainiui norisi širsti nežinia ant ko.

— Pavalgyk ir paskui išsitiesk sofoje. Tas kambarys mažiausiai saulės gavo. Abu langu buvau uždariusi ir dar uždangalais uždengiau. O pro virtuvę, žinai, juk reikia vaikus stebėti, taipgi ir pro kitus langus, — lyg ir teisinasi Dainienė, kad nėra taip, kaip pageidautų jos išvaręs vyras.

— Gerai, jau gerai. Tik dėk viską greičiau ant stalo, Viktorute.

Žmona nekalbina jo ir pati nedaug tepasakoją. Nuneša pagalvę ant sofos, padeda gėrimo su ledais ant mažo stalelio, cigaretes ir laikraščius. Po to vėl sukasi apie stalą, stebėdama ar netrūksta ko.

— Johnny is a naughty boy, — pasigirsta už lango piktas kaimyno vaiko valsas. Augustinas Dainius atsidusęs padeda šaukštą į pustuščią sriubos lėkštę.

— Jau ir vėl mūsų Jonas ką nors padarė.

Dainienė išeina laukan ir, įvykio vietoje vaikų patardžius, grįžta atgal.

— Nieko ypatingo. Jonukas pašvirkštė iš savo guminio šautuvuko anam pro kelnaičių kraštą. Net pats vaiko tėvas iš to visu balsu juokiasi.

— Ir tu skaitai, kad tai viskas tvarkoj, kada mūsų vaikas nuolat kelia subruzdimą kitų vaikų tarpe savo nuolatinėm išdaigom. Ir tau visos tos išdaigos mažesnės už aguonos grūdą.

— Jis gyvas, temperamentingas berniukas. Pagaliau jam dar tik penki metai.

— Kaip greit pamiršai, Viktorija, pedagoginius receptus, kuriuos siūlydavai kitoms motinoms.

— Galbūt Augustinai, tavo priekaištai yra teisingi. Bet šia proga norėčiau tau priminti ką ką. Gal tada bent dalinai pateisinsi mano silpnybę šitam vaikui.

Dainius pereina į gyvenamą kambarį ir išsitiesia sofoje. Dainienė sėdasi šalia jo.

— Mes dabar esame vieni du, mielas Augustinai. Mūsų kalbos niekas negirdės. O mano samprotavimai tau tikrai nepakenks turinčiam tokį tvirtą charakterį. Tad be pavojaus gali iš-

Skulpt. Elena Docienė — Judas

klausyti mane. Grįšk su manim į mano gimtuosius namus. Aš vedžiosiu tave visais takeliais, kuriais mane mažą vedėsi mano motina. Atsimeni tą vasarą, tą liepos mėnesio dieną? Platus takas, abipus tako išsirikiavę serbentų krūmai. Raudoni karolėliai, lyg rubiniais pavirtę motinos žemės kraujo lašeliai, svėrė žemyn nualpusias kaitroį šakeles. O ankstybosios obelys buvo apsisagsčiusios gintariniais obuoliais. Už sodo, kaitroje virpėjo prinokusių rugių laukas. Darželyje, po seklyčios langais, sunkiai alsavo gėlės, nes, rodos, pati saulė popiečiui prigulti ten buvo įsitaisiusi. Takelio žvyras buvo įkaitęs ir joks vėjelio pūstelėjimas čia neatklydo. Gėlių lysves supo jazminų krūmai, augštai susiglaudę ir jaunos akacijos rankomis susiėmusios. Mes visi trys įsitaisėm po viena, labiausiai šakota obelimi. Klausėmės bitučių dūzgenimo. Žiūrėjom į kregždes, kurios nardė kaip mėlyni žibai. Visa tai buvo taip paprasta ir taip gražu! Tada mūsų Jonukui buvo suėję trylika mėnesių. Ar atsimeni jo pirmuosius žingsnelius? Kaip jis staiga pakilo nuo žolės ir nevykusiai, treplendamas kojytėm, pribėgo prie obels, kurią man gimus pasodino mano motina. Tvirtai apkabino obelį savo gležnom rankytėm, prisispaudė prie jos lyg norėdamas pasiimti ją sau ramsčiu pir-

miesiems žingsniams. Tada aš sušukau iš džiaugsmo, kad mūsų pirmagimis jau nužengė nuo motinos rankų. Į mano balsą atsakė duslūs patrankų šūviai. Mes pažvelgėm vienas į kitą. Tavo veide tirpo šypsena. Aš susigūžiau po obelimi, lyg naujo, pragaištingo balso laukdama.

Ar mūsų lagaminai pilnoj tvarkoj, — tada manęs paklausei. O taip, jie laukė seklyčios kampe prie durų, spėliodami ar grįš į Kauną ar leisis į nežinią per liepsnojančius miestus ir kaimus. Taip, tai buvo pora dienų prieš apleidžiant tėviškę. Sekmadienį nunešė parapijos bažnyčios bokštą, kurioje buvau krikštyta. Ar bereikėjo daugiau ženklų, jog laikas bėgti viską pametus. Ir bėgo žmonės iš miestelio į artimiausius kaimus su siaubo pripildytom akim, dulkėtais veidais, basi, be kepurų. Bolševikai baigė išstumti vokiečius iš miestelio. Gi iš Rytprūsių pas mus ūkyje žmonės apkasams kasti, nakties vidury išvažiavo, kaip žinai, mūsų arkliais ir vežimais, ir negrįžo. Atsimeni, veltui aplakstei visus kaimynus, pagalbos prašydamas. Visi buvo apkurtę, paklaikę savo nedalioj ir rūpinosi tik savimi. Praradusi bet kokią viltį išsigelbėti, apkabinau tave ir tariau:

— Tėte, bėk tu vienas, mes persilpni... Mano našta po širdimi neleidžia žengti nė šimto žingsnių ir aš galiu suklupti pakelyje. Aš padėjau tada ties tavo kojomis kuprinę su maistu ir baltiniais. Tu stovėjai išbalęs, sukandęs dantis, kad nepravirtum.

— Tėte! — staiga pasigirdo mažas balsiukas iš lovelės. Koją pastūmei kuprinę į šalį ir, prišokęs prie lovelės, suėmei į savo delnus trapias, kaip narcizo žiedus, rankeles.

— Tėte! — kartojo jis vis balsiau, pasididžiudamas savo antruoju žodžiu...

"Mama" jis jau tardavo daug anksčiau, kaip žinai. Aš stovėjau prie paspiertos kuprinės ir mane apėmė nesapnuota ramybė. Rodos, visos nelaimės praskris, kaip gervių pulkas viršum mano galvos ir aš čia liksiu su kūdikiu po motinos sodinta obelimi, kurios rankų šilima vis tebesruvena obels šakelėmis, nors pati motina jau ilsisi kape.

— Na, atsisveikinkit judu greičiau, Augustinai, — raginau švelniu, ramybe dvelkiančiu balsu. Tu nustebeš atsigręžei į mane:

— Argi ištikrųjų, Viktute, nori išleisti mane vieną ir pasilikti tokioj apgailėtinoj būklėj visai viena? — susijaudinęs manęs paklausei.

— Tai vistiek bus lengviau, negu matyti, kaip jie tave išsives iš kaimo, sušaudys. Arba net prie mano akių sudaužys tau galvą šautuvų buožėm.

— Ne... Aš vistiek negaliu taip padaryti, — kartojai pats sau.

— Augustinai, — tariau maldaudama. Juk mano meilė išvaro tave iš namų, kad liktum gyvas ir vėl grįžtum pas mus.

— O kas man iš to, jei aš grįšiu, o jūsų jau nebebus...

— Tėte, tėte, tėte, — čiulba be paliovos Jonelis, pakėlęs galvutę iš lovutės.

— Ne, ne, sūnyti, aš neišeisiu. Uždengei rankomis akis ir jaučiau, kaip ašaros sunkiasi į delnus.

— Sakyk, ką mes galime daugiau padaryti, jei neišgelbėti tave vieną. Tu tvirčiausias, tu pajėgsi bėgti. Negaišk! Kiekvienas šūvis artėja.

— Gera!... Bet aš dar palauksiu nakties ir tada... išeisiu. Tada gal manysiu, einąs sapnuodamas.

— Tau gal keista, Augustinai, kad dabar kalbu apie tai, ką pats žinai. Atsimenu žodis žodin mūsų pokalbius. Širdin, lyg plokštelėn, visa tai įkalbėta ir tie žodžiai skambės, kol mano širdis nutilis.

Tada aš apkabinau tave ir atsisveikinau be ašarų. Pasilikau su vaiku seklyčioj, o tu išėjai į mažą prieangio kambarėlį. Saulė jau leidosi ir Jonukas sumerkė akis. Kai pasilenkiau prie jo lovutės, jis atsimerkė, sušuko "tėte" ir, išdykusiai nusišypsojęs, paslėpė veidą pagalvėlėj. Tą skardų šaukimą tu be abejo girdėjai, nes tuo laiku buvo kiek aptilę pragariški trenksmai; gal bent dalis tų, kurie tarpusavy žudėsi, kalbėjo vakarinę maldą. Aš nemiegojau per naktį. Žinai ir tu. Kai prieš saulėtekį pravėriau akis, tavęs jau nebuvo. Kuprinė gulėjo prie lovos. Klaikus sielvartas apėmė mane, kad tu, tylutėlei išeidamas, net kuprinę pamiršai su maistu ir baltiniais. Žinau, tu tai padarei iš atsargumo, kad neprižadintum manęs, jei būčiau užsnūdusi. Juk mes taip susitarėm, kad išeidamas per šių namų slenkstį, neateisi dar kartą mudviejų su Joneliu atsisveikinti. To aš tavęs prašiau... bijojau prarasti savo didvyriškumą paskutinėj minutėj.

Dainienė pakilusi priėjo prie lango. Abu vakai žaidė smėlio dėžėje. Pilstė smėlį vienas kitam ant galvutės ir juokėsi. Ji nesudraudė jų. Visa tai juk menkniekis, ką jie dabar daro, palyginus su tuo, kas tada vyko. Ji laiminga, kad dabar girdi už kelių žingsnių jų krykštavimą, o čia pat kambaryje ilsisi jos vyras. Ji vėl prie jo.

— Išėjau kieman. Ryto žaros, išsitiesusios padangėje, dangstė gaisrus nuo silpnų ir bejėgių akių. Paukščiai nedrįso čiulbėti, tik šuo, neramiai besižvalgydamas, urzgė būdoje. Nekirsti rugiai biro ant mažo sodybos kelio, kuris tiesėsi į vartus. Rytas buvo ramus, tarsi būtų paliaubos įvykusios. Horizontuose smilko ugnys ir tiesėsi, vinguriavo dūmų rietimai. O, Viešpatie, Dėkoju Tau už palaimintą ramybę su kuria ji atsisveikinau. Dabar galiu raudoti, galiu alpti iš sielvarto — vistiek. Žengiu aš keletą žingsnių tuo siauru keleliu tarp dviejų rugių laukų, keleliu, kuriuo vežė šių namų krikštui kūdikius, kurių išvežė ir mylimus abiejų tėvų, sesutės ir brolio karstus. Žengiu dar šiltomis pėdomis to su ku-

riuo surišau savo gyvenimą, pilną meilės ir gražių vilčių. O dabar... pati jį išvariau į klaiką, liepsnojančią naktį, plėšraus skausmo prievartaujamą. Kas bus su manimi be tavo tvirtų rankų, be tavo šalto, išmintingo galvojimo, be tavo geros širdies ir svaraus žodžio? Kas bus su mumis už valandos, už kitos, kai liepsnos ir kraujas apsups šiuos namus. Aš žūsiu čia. Aš jau regiu savo mirtį. Tylus tuksenimas po širdimi daros vis maištingesnis... šaukiasi krikšto... negimęs morzės abėcėlės pagalba.

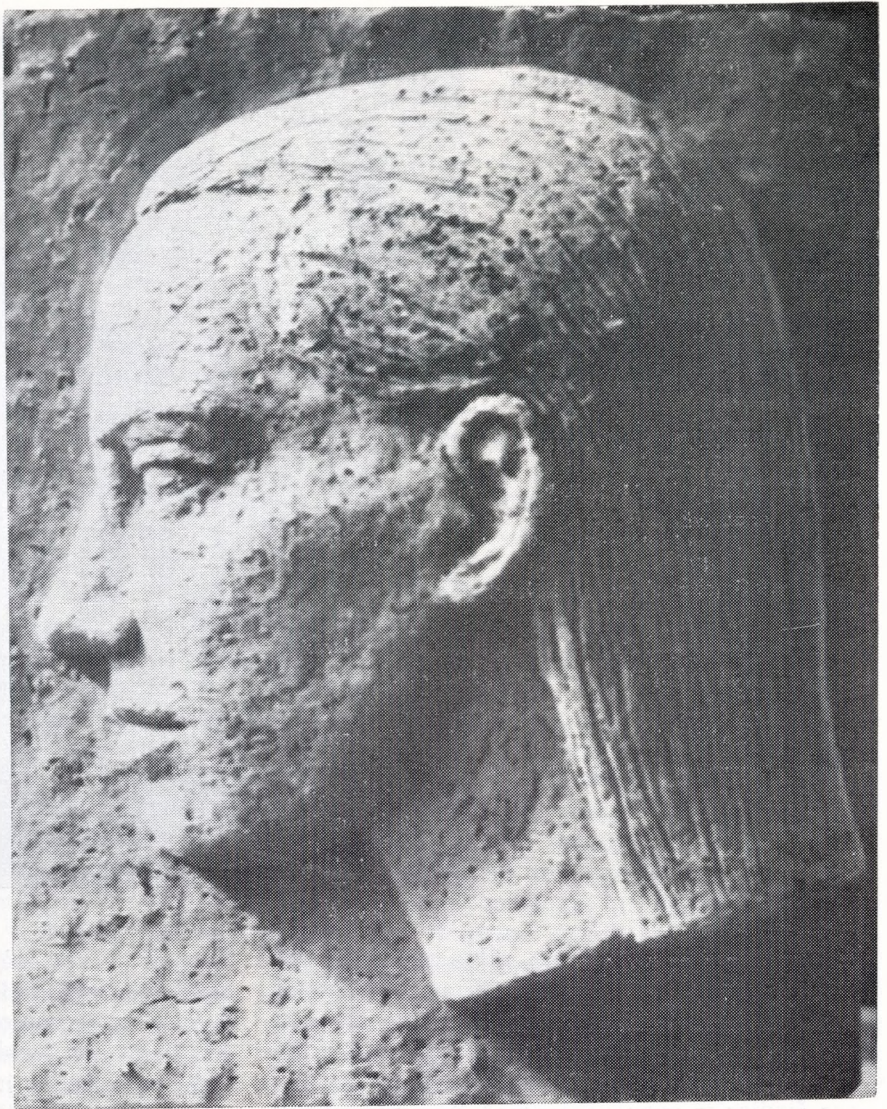
O, Viešpatie, tvirtybės! Su šituo šauksmu prisiglaudžiau prie vieno iš dviejų klevų, kurie, kaip žinai, yra mano tėviškės pasididžiavimas. Jie abu, kaip vienas, tiesūs, labai augšti ir neatskiriamai šakomis susipynę. Pagal juos buvo galima atrasti ne tik mūsų sodybą, bet ir visą kaimą. Taigi. Apkabinus klevą aš raudojau. Tokia buvo mano tvirtybė. Mano ašarose bangavo rugių laukas, bangavo kelelis, kuriuo aš pamaciau... tave sugrįžtant. Argi aš galėjau tuo tikėti? Tai kliedėjimas, — pamaniau, tai mano skausmo vizija, tai oazė dykumoje, kurios nėra. Aš užsidengiau akis. Aš turiu rūpintis savimi ir Joneliu, kol dar gyvename. Aš turiu eiti trobonką nors veikti. Aš nebežvelgsiu daugiau į tą sodybos keliuką, kuriuo, nuo nebeatmenamų metų, išėjo laidotuvių procesijos. Mirtis, pati mirtis juo vaikščiojo pėdomis tų, kurie dulkėmis pavirto sutrūnijusios karstuos. Lopšeliai ir

karstai — visi išėjo tuo mažu keliuku. Ir aš apsigrėžiau eiti, kad nematyčiau šito kelio, nė bažnyčios griuvėsiuose dunksančios... Koks mažas kampelis tepaliko man: tik seklyčia su šventųjų paveikslais ir jos širdis — mūsų Jonelis.

— Viktute, Viktute, — spaudžia žmonos ranką Dainius ir prakaito lašeliai dygsta ant kaktos.

O ji pasakoja taip, lyg knygą skaitytų: ramiau, lygiu tonu.

— Taigi, kaip sakiau, pasisukau trobos link. Rodos, girdėjau žingsnius, lyg kas uždusdamas vijosi mane. Neatsigrėžiau. "Viktute", — pašaukė pusiau tyliai. Neatsigrėžiau, tik sustojau. Sako, mirtis šaukianti savo aukas sapne vardu, bet aš juk nesapnuoju. Stoviu užsimerkusi, sunėrusi rankas ant krūtinės. Laukiu. Gal tam, kad patikrinčiau, kiek mano jausmai priklauso proto kontrolei. "Aš su jumis", — išgirstu balsą. Ir kada atsigrėžiau, tavo rankos jau apglėbė mane. "Aš nepajėgiau išeiti", — tarei man. Į kiekvieną mano žingsnį kūdikis šaukė — tėtė, tėtė, tėtė! "Dabar skubėkime rengtis. Greit kelki vaiką. Važiuosime! Buvau užbėgęs pas tavo tetą, kuri vakar kietai laikėsi savo nusistatymo nebėgti iš namų, nors ji daug arčiau miesto, negu mes. Kai išbyrėjo langų stiklai ir paraku pakvipo troboje — kūlverčiasi kinko arklius ir kraunasi vežimą. Vienas arklys dar buvo likęs jai, o antrašį gavome iš vokiečių kario, kuris, palikęs ant kelio savo sulaužytą vežimą, prisijungė prie bė-

gančių motorizuotų dalių. Štai koks paklaikęs visų bėgimas", — uždusdamas perdavei man paskutines žinias.

— Ir taip mes įsėdome į vežimą savųjų tarpe, savųjų globoje ir dalinomės tuo pačiu duonos kąsniu, kurios neperdaug ant greitųjų buvo pasiimta. Ir taip mes atbėgom į Vokietiją, praleidom ten pilnas vargo tremties dienas ir dabar, Dievo malonės dėka, atsiradome šiame kontinente, kur esame sotūs, apsitaisę ir šių visai svetimų žmonių priglauti, kaip broliai ir seserys. Kas gi kita, jei ne antrasis mūsų pirmagimio žodis atvedė čia? Kas gi sulaikė tave, kai pats vėliau prisipažinai, jei ne tas laiku ištartas žodis "tėte"? Tik ta maža rankutė, kuri laikėsi Dievo Apvaizdos skverno, atvedė mus čia. Tiesa, Jonukas, lyg jausdamas tą didelį savo antrojo žodžio svorį, elgiasi be rūpesčio kam nors įtikti, nors pats nieko nežino apie savo "herojiškumą". Aš suprantu, kad supykina tave, kai Jonukas išpučia tabaką oran iš cigarečių, kai persuka laikrodį ar plaktuku suploja saulės akinius. Tada tu man priekaištauji, kad vaiko neprižiū-

riu. Ne, tai netiesa. Auklėju jį kaip begalėdama, taikindama metodus pagal būdą ir amžių. Bet pažvelkim į gyvenimą be jokios priedangos, kaip į telegrafo stulpą vidurdienio šviesoje. Mes matysime, kad tvarkos daboatojas, kuris veda nusi-gėrusį daboklėn, kartais ir pats išsigeria. O tei-sėjai kasdien vartydami įstatymų kodeksus, ar niekad nenusikalsta? Ar nesuklumpa pamoksli-ninkai, kurie stiprybę pilsto į žmonių sielas? Taigi vieni ir kiti daugiau ar mažiau pamiršta savo pareigas. Ir viena ir kita yra žmogiška. Taip ir aš gal būt... kartais nusikalstu. Ar gali man atleisti išmintingasis mano drauge?

... Dievas žvelgia į sielą, bet tai nėra pa-prastas žvilgsnis. Tas žvilgsnis apsupa ją ir persun-kia. Šiame žvilgsnyje siela randa gyvenimą ir švie-są. Jis liejasi per sielą kaip gaivinančios dvasios sultys, kaip apvaisinanti šiluma, kuri ugdo ir stipri-ną sielą...

Nekalto Prasidėjmo Seserų kongregacijos keturiasdešimties metų sukaktis

"Aš džiaugiuosi tuo, kas man buvo pasakytą:
'Mes eisime į Viešpaties namus'
Jau stovi mūsų kojos tavo vartuose, Jeruzale,
Jeruzale, kuri pastatyta kaip miestas..."
(Psl. 121)

Šių didingų ir pilnų vilties psalmės žodžių skambėjime slenka eilės nuotakų. Ilgi, balti rūbai, papurę vualis puošia jų galvas, tik rankose nėra gėlių — jų pirštai gniaužia juodą medinį kryželį... Altoriaus šviesose ir smilkalų fone jos atsako į kunigo klausimus: "Taip, gerbiamasis Tėve, renkuosi neturtą, skaistybę ir klusnumą visam amžiui. Tai prižadu ir prisiekiu, taip tepadeda man Dievas ir Šventoji Evangelija..." Rankos uždėjimu ant užrašyto Dievo žodžio knygų, jos patvirtina savo priesaiką. Tada, kaip pirmasis sniegas, jos greit pranyksta juodame rūbe.

Kasmet ir kasmet Nekaltai Pradėtosios vienuolynan Putnam, Conn., ateina naujos sielos gyventi Viešpaties namuose, garbinti Dievą ir maitinti savo sielą malone.

Tačiau "Kas yra pasižadėjęs Kristui, tuo pa-

čiu yra pasižadėjęs tęsti išganomąjį Jo darbą pasaulyje. Nedalinama auka Dievui yra susinajimas gelbstimajame Kristaus darbe" (Maceina). Arkivyskupas Jurgis Matulaitis steigdamas Nekaltai Pradėtosios Marijos vienuoliją, jos dvasią ir kryptį pažymi vardu: VARGDIENIŲ SESERYS. Sesuo išreiškia patarnavimo mintį, panaikindama tarnaitės intenciją — uždarbį. Šioms seserims nustatytos gairės: tarnauti vargdieniams. Ta nuostabioji Arkivyskupo Jurgio tarnavimo dvasia įkūnyta vienuolijoje stebina ne vieną kongregaciją, kurios specialusis tikslas yra apribotas jaunimo auklėjimo, mokymo, ligonių ar misijų įstaigomis. Vargdienių seserų specialusis tikslas yra tarnauti visiems ir visur. Ne tik auklėjimo ir mokslo institutuose bet apžįstant Kristų nelaiminguose pamestinukuose ir našlaičiuose, užauginti juos. Netik paskaitomis ir patarimais dalyvauti įvairiose jaunimo organizacijose, bet ir spausdintu žodžiu pasiekti tolimiausius kraštus. Ne tik palengvinti senatvę ir padėti pasiruošti amžinajam gyvenimui, steigiant senelių prieglaudas, bet ir lankyti sergančius jų namuose, paguosti jų šeimas, grąžinti į namus tvarką, pagaminant valgį, apskritai užimant sergančios motinos pareigas. Rengti kolektyvus — nuskaidrinti sielos vargą, parūpinant tam reikiamas sąlygas, kad žmogus, nieko netrukdomas, galėtų apmąstyti savo santykius su Dievu, juos iš naujo sutvirtinti ir dar didesniu uolumu ugdyti savo dvasios gyvenimą. Visame kame vargdienių seserų ranka yra ištiesta jiems, pasiruošusi suteikti kad ir žemiausią patarnavimą. Pagal Arkiv. Jurgio dvasią — seserų pasididžiavimas ir išsiskyrimo žymė: būti mažiausiam iš tarnų, bet uoliausiam tarnavime. (Visą tai plačiu mastu buvo vykdoma Lietuvoje, kur seserų skaičius siekė 200. Šios gi aptaravo 32 misijas).

Nekalto Prasidėjimo seserų senasis vienuolynas Putnam, Conn.

Todėl, kai seserys atvyko į JAV (1936 m.) lietuvių akys nukrypo į jas.

1939 m. seserys įsigijo pirmuosius namus — Marijos Vilą. Tai Viešpaties namai, kurie patrauks ir nenustos traukę jaunas sielas pasišventimui ir senelius poilsio Viešpaties prieglobstyje.

Seniesiems įgijami dar vieni namai — Šv. Juozapo, o jaunimas lyg gaivalingas spiečius persimeta į erdvesnius namus, Putnam, Conn. 1943 m. jie pašventinami ir duodamas jiems Motiniškojo Namų vardas, oficialiai: NEKALTO PRASIDĖJIMO VIENUOLYNAS.

“Aš džiaugiuosi tuo, kas man buvo pasakyta: ‘Mes eisime į Viešpaties namus...’”

Čia šios giesmės aidus kartos sielos atvykusios atsigaiivinti kūnu ir dvasia. Jų būriai kas kart auga, uždaru rekolekcijų sąjūdis stiprėja.

Viešpaties namų prieangiuose klegės lietuvių tautos turtas, pasididžiavimas ir viltis — jaunučių mergaičių pulkai. Kas vasarą virš šimto jų trauks Putnamo link tikėdamosios linksmybės ir džiaugsmo savojoje stovykloje, savųjų draugijų tarpe ir seselių prieglobstyje. Čia jos mokysis ir lavinsis lietuvių kalboje, darbeliuose; šoks tautinius šokius, dainuos, iškils. Vakare literatūrinės valandos, paskaitos ir džiūgūs laužai nutvies jų veidus pasitenkinimu ir sujungs širdis tautos meilės ir pasididžiavimo jausmu.

Žiemą gi, Viešpaties namuose jaunų krūtinių ritme giesmės suskamba nuostabių jautrumu. Tai pensijonato mokinės. Kasmet jų būna apie

30, šiemet 36. Seserys ypatingą dėmesį skiria jų jaunatviškoms problemoms, siekia išlavinti jų dvasios ir talentų potencialą — paruošt gyvenimui.

“Mes eisime į Viešpaties namus...” Procesijų, procesijos praslenka sodybos takeliais lankydamos Šiluvos Mariją ir žengdamos į gražiąją vienuolyno koplyčią. Maldininkų grupės iš aplinkinių miestų traukia į Viešpaties namus Putname, kaip kadaise žydai į Jeruzalės šventyklą.

Kas gi negali pasiekti tos jaukios lietuviškos religinės tvirtovės, seserys pačios eina prie jų. Spausdintu žodžiu jos siekia tolimiausius užkampius. Jų spaustuvėje spausdinami aštuoni lietuviški laikraščiai ir laikraštėliai ir daugelis knygų.

Toronte ir Montrealy jos veda vaikų darželius, dirba šeštadieninėse mokyklose, globoja ateitininkes ir jaunučius ateitininkus, vadovauja mergaičių studijų rateliui; katekizuoja mažuosius ir prirengia didžiąjai sielos puotai — Pirmajai Komunijai.

Vienuolijos Steigėjo dvasia gaubia visus jų darbus ir užsiėmimus: “Siekti augščiausios tobulybės tarnaujant Dievui bei artimo išganymui nedarant jokio skirtumo nei vietos nei žmonių atžvilgiu” (Ark. Matulaitis).

Ir šiuo keliu vienuolija jauėjo keturiasdešimt metų.

Architektūra ir moteris

NATALIJA ŠALKAUSKAITE

Daugelio yra manoma, kad laimingiausias žmogus yra menininkas, įsigilinęs savo kūryboje. Bekurdamas žmogus pamiršta save, savo nelaimes ir nepatogumus: nes kūrybinis darbas sukelia žmoguje nepaprastą laimės jausmą. Viena meno šakų yra ir architektūra. Jau nuo seniausių laikų ji yra apibūdinama trimis žodžiais: “patogumas, stiprumas ir džiaugsmas.” Vadinas, architektūros kūrinys turi atitikti savo paskirtį, būti teisingai sukonstruotas ir patenkinti estetinius reikalavimus. Meninis vaidmuo yra lygiai toks pat svarbus, kaip jo tikslingumas ar gera konstrukcija, bet jis nėra visada teisingai suprantamas. Menas architektūroje yra randamas proporcijoje, spalvose ir medžiagų vartojime, bet taip pat ir architektūrinėje erdvėje. Erdvės kūrimas architektūroje yra pats svarbiausias dalykas, nes visa architektūra glūdi erdvėje. Projektavimas yra kūrimas architektūrinės erdvės. Kaip architektūrai taip ir skulptūrai erdvė apsprendžia bendrą pavadinimą — plastinis menas.

Architektūros mokykla lavina studentą ne tik jo būsimai profesijai, bet duoda jam ir bendrą išsilavinimą. Pvz., Toronto universitete studentas per penkerius metus turi lankyti du metus anglų literatūros paskaitas, kuriose plačiai nagrinėjama daugelis klasinių bei modernių rašytojų. Jis išeina architektūros ir meno istoriją, išlaiko vieno kurso egzaminus iš filosofijos, estetikos, ekonomijos, politinės ekonomijos, pasaulinės istorijos ir komercinės teisės. Bet didžiausias išsilavinimo šaltinis kaip mokykloje, taip ją baigus, tai pareiga viskuo domėtis. Kad būtų geru specialistu, architektas turi domėtis kiekviena smulkmena žmogaus gyvenime, kad tinkamai pritaikytų jam pastogę. Jis turi domėtis susisiekimo priemonėmis, planuojant ateities miestus. Architektūrinis pastatas turi derintis ir gamtinėje aplinkumoje ir būti atsparus saulės, vėjo ir lietaus veikimui. Pastatas turi derintis prie augmenų bei gyvulių.

Architektūra, kaip ir kiekviena kita sritis turi tik kelis genialius žmones. Pasaulio moder-

nią architektūrinę kūrybą valdo keturi didieji: Frank Lloyd Wright — amerikietis, Le Corbusier — šveicaras, Gropius ir Mies van der Rohe — vokiečiai. Visi keturi jau seni žmonės, o jų didybė pradėjo kilti pradžioje šio šimtmečio.

Nelengva yra šiame kontinente gauti darbą architektams, nes žmonės gyvenamiesiems namams projektus retai užsako pas architektą, nes gatavai suplanuoto namo braižinius galima gauti labai pigiai. Taigi, lieka tik didesnio masto pastatai: biurai, fabrikai, viešbučiai ir mokyklos, kur sunku apsieiti be architekto, o tuos darbus gauna keli gerai žinomi mieste specialistai. Prasimušti žmogui, kuris neturi svarbių pažiūrų, yra beveik neįmanoma.

Moteriai šioje profesijoje pradėti praktiką yra dar sunkiau. Žmonės bendrai galvoja, kad moteris turi geriau nusimanyti apie gyvenamus namus, nes juk ji šeimininkė. Bet iškilus klausimui pastato virš trijų aukštų, yra daugiau pasitikima vyru. Moteriai, o ypačiai mergaitei yra sunkiau ir darbą gauti pas kitą architektą, nes viena moteris vyrų tarpe yra nepageidaujama. Bendrai imant, moteris akademiniame išsilavinusi nėra silpnesnė už savo kolegą vyrą, bet moters fizinis silpnumas kenkia jos autoritetui. Maža yra girdėti apie moteris architektes, nes šią sritį daug mažiau moterų studijuoja, nei vyrų. Garsi yra Jane Drew, dirbusi su Le Corbusier Indijoje. Girdėt taip pat ir apie Jaqueline Tyvwhitt, miesto planuotoją.

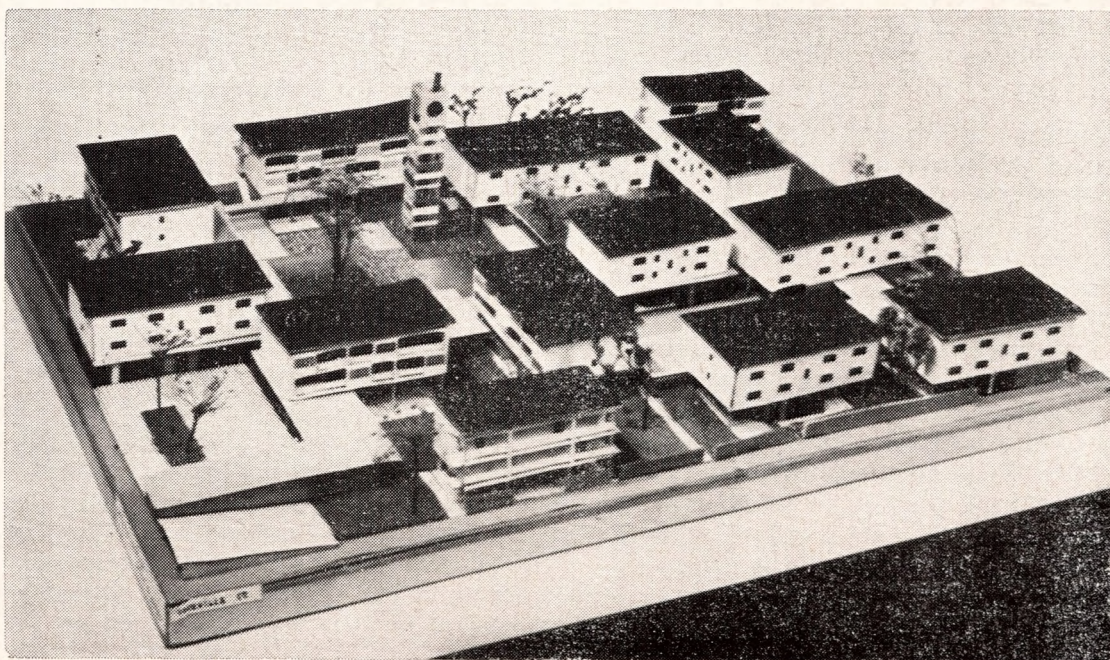
Idomu pažvelgti į architektūros fakultetą Toronto Universitete. Šiame fakultete yra apie šimtas penkiasdešimt studentų ir iš jų yra aštuonios mergaitės. Iš šešiasdešimt įstojusiųjų apie penkiolika baigia kursą per nustatytą penkerių metų laiką. Mergaitės architektūrinėje

Architektūros
studentė
N. Šalkauskaitė

kūryboje yra dažnai silpnesnės, nei vyrai. Bet esama ir gerų moterų architektų. Moteris iš prigimties yra švelni ir ne tokia drąsi, kaip vyras, o tai dažnai spindi jos projektavime. Joks silpnumas ar nedrąsumas neturi vietos architektūroje. Architektūra yra stipri, drąsi ir vyriška. Japonų architektūra pvz.: yra švelni, išdirbta ir tyra, bet ji nėra silpna. Moteris neturi tapti brutali, bet turi sugebėti nugalėti savo silpnumą darbe.

Moteris yra natūraliai gabesnė prie spalvų. Vienas mūsų profesorius, kuris dėsto spalvų derinimą, sako, kad jam nereikėtų vartoti jokių lentelių, kurios derina spalvas, jei jo paskaitų

Stud. N.
Šalkauskaitės
butų kolonijos
projektas

Kultūrinė moterų veikla

LIETUVOS GINTARO LEGENDA

J. Narūnės GINTARĖLĖ - AMBARI-TA, 24 puslapių knygelė paaugliams lietuvių ir ispanų kalbomis. Ilustracijos dail. Vlados Stančikaitės. Išleido Editorial Bedout leidykla Medellino mieste, Kolumbijoje. Knygelės kaina J.A.V. — \$0.98.

Žodelis apie autore

Tėvynę palikusio išeivio kečiai dažnai yra vingiuoti, dažnai nenumatyti, o ir naujoji apsigyvenimo vieta ne visuomet pasirenkama pagal norą, bet apsistojama ten, kur likimo bangos nubloškia.

Vaikų knygelės Gintarėlės autorė J. Narūnė dabar gyvena Miami, Floridoje, prieš tai buvo prisiglaudusi Kolumbijoje, kur jai pavyko išleisti minėtąją knygelę.

Autorė, paklausta, kaip gimė Gintarėlė, taip kalba:

"Gintarėlės fabula gimė, kai plaukėme garlaiviu į Pietų Amerikos nežinomą kraštą — Kolumbiją. Plaukėme į nežinią... Beribis mėlynas okeanas. Neišpasakytai karšta. Neįprastas klimatas. Drabužiai prilipę prie kūno. Ką gi darysi? — Kelionė ilga. Išsitiesusi ant denio imi galvoti, ilgtis savojo krašto. Iškyla prisiminimai — mūsų miela Baltijos jūra su savo žalsvai pilku vandeniu, taip švelnaus atspalvio. Mūsų pajūris, Palanga, gintarai. Ilgesys pagimdo gyvus

vaizdus, o vaizdų pynė pagimdo gal turinio pagrindą ir jo prasidėjimą."

Kai dėl jos iliustravimo J. Narūnė sako: "Užsakaiu iliustracijas vienai mūsų talentingiausių iliustratorių p. Vlakai Stančikaitei, nurodydama tam tikrą skaičių spalvuočių ir mažesnių — vienaspalvių paveiksliukų. Tikėjau, kad ji tikrai supras visus mano išsvajotus ir jai smulkiai aprašytus vaizdus.

Buvo malonus mano vilčių patvirtinimas ir didelis pasigėrėjimas, kai pamačiau jos darbą. Jos gabių rankų teptukas, kruopštus darbas, jos pačios pilnas atsidavimas tam darbui. Ji išiskaitė, išigyveno į tuos vaizdus ir rezultate gavosi pilna harmonija teksto ir iliustracijų.

Kai tuos paveiksliukus išdėčiau ant stalo vienam turtingam leidėjui Medelline ir atpasakojau jam ispaniškai turinį — jis buvo taip pat sužavėtas: "Gana mums komikų. Man patinka jūsų legenda. Aš ją mielai išleisiu. Duokite man dar keletą tokių, vėliau išleisiu jūsų pasakų knygą".

Tuo būdu buvo atspausdinta legenda apie gintarą Kolumbijoje.

Ir taip atsirado knygelė mūsų mažiesiems lietuvių kalba. Ji lietuviukui priartins tėvų pasakojamą, tačiau mažajam

nebe realią Lietuvą. Skaitančiajam ispanų kalba ta pati knygelė atneš supratimą apie tolimą gintaro kraštą — Lietuvą.

Tad šia dvejopa prasme, išleidžiant Gintarėlę lietuviškajam ir ispaniškajam pasauliui, autorės J. Narūnės buvo labai gražiai pasidarbuota.

Knygelės literatūrinė vertė

Apie Gintarėlę reikia pasakyti, kad joje vyrauja paprastumas ir aiškumas. Joje suaugęs skaitytojas neras didelio originalumo ar lig šiol kitose (ypač liaudies pasakose) nesutiktos minties.

Lietuvos pajūrio mergaitė, vardu Gintarėlė, jieškodama gintaro, nugrimsta į dugną ir patenka į Jūros Karalaičio pilį ir nevalią. Veltui jos ilgisi seni tėveliai: Jūros Karalaitis negrąžina jiems Gintarėlės, tik kartais, didžiulėmis audromis siautėdamas, nusėja pamarius gintaro gabalais.

klausytų vien mergaitės. Jos jam pasakytų, kurios spalvos tinka iš nujautimo; tuo tarpu daugumas vyrų to nujautimo visai neturi. Procentualiai mergaičių mažiau nei vyrų baigia architektūros fakultetą, nes joms trūksta ištvermės. Mergaitės, kurios ateina į šį fakultetą, yra akademiniai stiprios. Jos pasiekia gerų rezultatų teoretiniuose moksluose, bet jos neištesa atlikti praktiško darbo.

Žmonės yra pratę galvoti, kad architektūra yra vyriška profesija, nes vyrai statė jau nuo priešistorinių laikų. Taip, architektūra buvo vyriška profesija, bet paskutiniu laiku ji pasidarė prieinama moteriai, nes išsivystė į atskirą šaką nuo statybos. Seniau architektas buvo ir rangovas. Dabar viskas pasikeitė. Šiame amžiuje yra vietos architektūroje ir moterims, nes akademiniai ir meniniai moteris gali taip pat gerai pa-

siruošti, kaip ir vyras, o praktiški darbai nebėra vykdomi paties architekto.

Moteris per amžius yra mažai pasižymėjusi bet kokioje srityje, bet kaipgi ji galėjo pasižymėti, jei jos visas pasaulis susidarė tik iš jos šeimos. Ir šiandiena šeima moteriai turi būti jos pagrindinis tikslas ir rūpestis, bet dauguma jų jau sugeba sudaryti sau papildomą pasaulį. Moderni moteris šalia šeimos sugeba dar daug ko duoti visuomenei ir žmonijai. Profesiniai išlavinta moteris pakelia šeimos dvasinį lygį ir tampa įdomi vyrui ir visai aplinkai. Moterį profesionalę šiandien jau sutinkame visuose sluoksniuose. Šiame moderniame amžiuje šuoliais kyla įvairūs išradimai ir technika, todėl ir moteris turi profesiniai lavintis, kad galėtų gyventi pilnu gyvenimu.

KLK Moterų D-jos Montrealio skyriaus 1958 m. valdyba. Iš kairės sėdi: vicepirm. A. Morkūnienė, dvasios vadovė Aušros Vartų parapijos klebonas Tėvas J. Borevičius, SJ, pirm. A. Zubonienė. Stovi iš kairės: sekret. D. Staškevičienė, narė A. Ušienė ir įd. St. Baršauskienė.

Iš tikrųjų, viskas labai paprasta. Ar neprimena kartais šis pasakojimas mūsų Eglės, Žalčių karalienės? Gal ir taip. Tačiau tai nėra svarbu, nes paprastumas ir aiškumas dera vaikams, o dažnai yra net geriausias vaikų pasakėlių bruožas.

Tekstas ir iliustracijos

Žmogus yra besikeičianti esybė. Niekas neišlieka vienu ir tuo pačiu, nes šis keitimasis yra nustatomas pačių gyvenimo sąlygų. Ypač išeivis, kaip jis tėvynės besiilgėtų, negali išlikti nepaliestas naujųjų kraštų įspūdžių. Galbūt, kaip tik dėl šios priežasties, Gintarėlės turinyje mes randame tokių Lietuvai svetimų padarų, kaip tamsaus gintaro liūtų, riogsančių jūros dugne, baisių aštunkojų ir piktų kardo žuvų.

Tą patį tenka pasakyti ir

apie dail. Vlado Stančikaitės iliustracijas, kurios, apamai, prie teksto yra pritaikintos be priekaištų. Kaikurių šių iliustracijų yra labai lietuviškos, ramios, tačiau keturiose iš jų jaučiama aiški pietietiška egzotiška įtaka.

Danutė Paškevičiūtė

ČIKAGOS LIETUVAIČIŲ VEIKLA

Kalėdų eglutės reikalai jau gyvėja. Siuntinėjam lietuviškų šiaudinukų pavyzdžius ir kalėdinius papročių bei tradicijų aprašymus į visus kraštus. Štai tik pora pavyzdžių: Nex Mexico

gyvenanti lietuvė, išsteikėjusi už nelietuvio, norėdama atgaivinti savo jaunystės prisiminimus ir perduoti lietuviškas tradicijas savo vaikams, labai aplinkiniams keliais surado mano adresą, maldavo informaciją. Jomis pasinaudodama, pereitą savaitę ji suruošė lietuvišką programą jos vaikų lankomaj mokykloje. Vytautas F. Beliajus, šokių mokytojas, dalyvaus "Disneyland (Californijoje)" Kalėdų programoje, pakviestas papuošti lietuvišką eglutę ir paruošti lietuvišką programą. Vedame intensyvią susirašinėjamą tuo reikalu.

Chicagoje, lietuviškos eglutės "gimimo" vietoje — Museum of Science, eglutė (geriau sakant eglė — 20 pėdų aukščio) bus paruošta lapkričio 28 d. Tą darbą atliks, kaip per pastaruosius 10 metų, Maria Aukšt. Mokyklos, Sesers M. Gratos vadovaujamo meno skyriaus studentės. Mece natu, aukojusiu pinigus papuošalams medžiagai nupirkti, vėl bus Chicago's Lietuvių Moterų Klubas.

Lietuvių Dieną, gruodžio 3, popiet Muziejaus Auditorijoje, Maria Aukšt. Mok. choristes patieks lietuvišką programą, kurią dabar ruošia mokytojos Sesuo M. Bernarda ir Alice Stephens.

Vakare, Ateities Šokėjai dviem atvejais suvaidins veikalėlį - montažą, kurį specialiai jiems parašė Juzė Daužvardienė. Pirmame veikale pavaizduojama lietuvių šeimyninė-religinė nuotaika Kūčių vakara, gi antrame — Kalėdų dienos žaidimai, šokiai dainos.

Kai kurios Chicago's televizijos stotys jau pradėjo zonuoti dėl lietuviškų kalėdinių programų.

Negalima nutykti kultūrinių žemčiūgų, kurie sušvinta kiekvienais metais prieš Kalėdas, išplaukia iš visų šių kalėdinių pasiruošimų. Šįmet, Alice Stephens Ansamblis įgirdo bei įdainavo naują ilgo grojimo plokštelę; vienoje pusėje, lietuviškos giesmės (daugiausiai Kalėdų), antroje, populiariausios ar mėgiamiausios mūsų dainos. Plokštelė pavadinta (be angliško vertimo) gražiu "Iš Rūtų Šalies" vardu. Alice Stephens, bene žymiausia Amerikos lietuvė muzikė ir mokytoja, rūpestingai parinko būdingiausių repertuarą ir pritaikė įdomius akompanimentus primenančius lietuviškų tautinių instrumentų garsus.

Sesers M. Gratos knyga "A New Look at Christmas Decorations" jau rinkoje. Tai žavingai meniška, gausiai iliustruota knyga, kurios viršelį puošia lietuviška eglutė ir grakščios lietuvaities. Joje trumpai aprašomi įvairių tautų kalėdiniai papročiai ir tradicijos, ir instrukcijos būdingų tautinių eglučių papuošalų gaminimui.

Kita knyga — ne visai nauja, tik naujųjų antrąjį laidą — su iliustracijomis, papildymais ir pataisymais, tai J. Daužvardienės "Popular Lithuanian Recipes", kuri tikrai pasirodė "populiar", nes jos pirmoji laida (rodos 5000 egz.) buvo greit išpirkta.

Kadangi šiame rašte įsigyvenau į Kalėdų nuotaiką, manau bus neprošalį palinkėti Redaktorei, visam štabui ir skaitytojoms kuo linksmiausių ir maloniausių švenčių.

Su tikra pagarba,

J. Daužvardienė

IŠ LIETUVIŲ STUDENTŲ SAJUNGOS — MERGAIČIŲ URBANOS SKYRIAUS VEIKLOS

1957-8 m. metais registruotų narių L. Studentų Sąjūgoje buvo 679, iš jų 289 merginos; didžiausias merginų procentas (apie 26.5%) studijuoja komercinius mokslus. Antroji eilė stovi biologija (12%) ir chemija (10%). Toliau, kalbos — 9%, menas — 9%, prem. — 5%, Medicinos technologija — 5%, gailėstingos seserys — 3%, muzika, dantologija, sociologija ir inžinerija po 2.5% (kiekvienai šakai), politiniai mokslai — 2%, kūno kultūra — 1.5%, dietetika, antropologija, psichologija ir architektūra — po .8%, farmacija, pedagogika, architektūra ir žurnalistika — po .7%. Šie procentiniai duomenys imti iš kortotekos, sudarytos 1956-58 metų bėgyje.

Visuomeninė bei kultūrinė merginų veikla jau reiškiasi daugiausia per pavienias org-jas, kur jos yra atsiskyrę nuo vyrų ir ten jau ryškiau galima atbrėžti kas merginų nuveikta ir kas mūsų vyrų. Gi kas liečia Stud. Sąj., tik apibendrintai ir labai abstrakčiai galiu pasakyti, jog merginos veikloje reiškiasi savo dalyvavimu, referatų skaitymu, darbų valdybose, etc. nemažiau už vaikus.

V. Kriauciūnaitė

MOTINŲ PAŽIŪRA Į PRIAUGANTĮ JAUNIMĄ

Vašingtone neseniai įvyko jaunų motinų konferencija. Šimtas susirinkusių delegačių nusprendė:

- a) bausti vaikus kai tik yra reikalingas.
- b) Drausti jiems tėvus vadinti vardais.
- c) Neapmokėti vaikams už jų pagalbinius darbus namų ruošoje.

Delegatės baigė savo trijų dienų sesiją, priėjusios išvados, kad tėvai turi būti tėvais, bet nesistengti būti jų draugais.

Motinos — kurių amžiaus vidurkis 32 metai — mano, kad mokyklose turi būti įvesta griežtesnė drausmė ir suintensyvinotas darbas. Daugelis pareiškė, kad jei jų vaikai būtų apšaukti "plunksnagraužiais", jos ne tik neišžižestų, bet priimtų tai kaip komplimentą.

Jos pripažino, kad jaunuoliai per anksti pradeda flirtuoti. Per anksti jaunimas "susiporuoja". Per didelės dėmesys kreipiamas jaunuoliams (teenagers) yra nesveikas reiškinys. Žodis "teenager" yra įgijęs negiamą prasmę ir turėtų būti išbrauktas iš žodyno.

Sulietuvino I. V. K-nė

KIEK MOTERIAI REIKALINGA IŠSILAVINIMO

Neseniai vienos augštesnės mergaičių mokyklos Anglijoje vedėja pareiškė, kad ji nedrįstanti prašyti mergaitėms daugiau universiteto stipendijų. Stipendijų poreiklavimas šiandien yra toks didelis, o daugelis jos studentų, baigusios mokslą, tuoj pat išteka. Jei šeimoje yra Jonas ir Marytė, tėvams sudaro rūpesčių ir išlaidų juos abu išmoksinti. Jonui, jų manymu, kaip būsimam šeimos maitintojui, turi būti suteiktas pirmumas. Be to, ir pati Marytė tikrai nežino, ar ji to mokslo

nori ar ne. Jos didžiausias noras yra ištekti, o tam juk mokslas ne taip svarbus.

Tačiau tokios Marytės yra būsimosios kartos auklėtojos. Ir šiandien beveik tikra, kad moterys didelę laiko dalį praleis dirbdamos ne namie. Pagal 1958 m. vasario mėn. statistiką 16% Kanados ištekejučių moterų dirbo. Tai sudarė 43% visų dirbančių moterų.

Tuo būdu, šių dienų mergina turėtų rimtai apsispręsti ir pasirinkti sau pagal turimus sugebėjimus tinkamą profesiją. Daugeliui merginų yra artimos praktiškos profesijos, surištos daugiau ar mažiau su namų ruošia. Bet, jei jos gabumai ar patraukimas pasuka kita linkme, kaip į fiziką, matematiką ar chemiją — ji neturėtų būti atgrąsoma, bet kaip tik paremiama. Reikėtų užmiršti seną mitą, kad moterys nėra tinkamos vienai ar kitai profesijai. Laikas būtų plačiau negu šiandien išnagrinėti ir spręsti moterų išsilavinimo ir įkurdinimo atitinkamose profesijose problemą.

Be abejo, mūsų Maryčių tarpe yra nemažai tokių, kurios netinka akademiniam mokslo lygiui. Jų gabumai visai kitoj srity. Paprastai jos polieka mokyklos suolą, kad tik leidžia įstatymai. Tačiau joms turėtų būti suteikta galimybė jų gabumus pilnai išvystyti. Dirbantiems jaunuoliams ir mergaitėms, kurie anksti paliko mokyklą, galėtų būti išvystyta atskira mokslo programa, pvz., viena mokyklos diena savaitėje.

Daugelis tų dirbančių jaunų merginų yra padavėjos, skalbyklų darbininkės, pardavėjos. Šiose profesijose dirba tiek daug moterų, bet jų paruošimas yra labai žemo lygio arba ir jokio nėra. Paruoštos darbininkės pakeltų esamą standartą tuo pačiu užsitikrindamos ir sau didesnį atlyginimą.

Šiandien, besirūpinant merginų išmokslinkimu, reikia kreipti dėmesio į vyresnes negu mokyklos amžiaus. Pailgėjus visų gyvenimui, moterys, kurių vaikai užaugę, dar turi prieš akis daug

produktyvių metų. Daugeliu atvejų jos sugrįžta į buvusį darbą arba ieško jo pirmą kartą gyvenime. Jos reikalingos pagalbos atnaujinti savo senoms žinioms arba įgyti naujoms specialybėms.

Ši problema galėtų būti ateityje žymiai sušvelninta, jei moterys rūpintųsi profesiniu išsilavinimu, arba bent domėtųsi ir kultūvuotų savo turimus gabumus bei palinkimus. Tuo pačiu jos įsigtų savimi pasitikėjimo.

Aišku, pažiūros ir nuomones dėl moterų išmokslinkimo visada bus įvairios ir prieštaraujančios. Tačiau reikia pripažinti, kad moterys, sugebancios suderinti savo teises, atsakomybę ir pareigas namie, profesijoje ir bendruomenėje turėtų gauti atitinkamą išsilavinimą.

Pagal M. V. Royce suliet. I. V. K-nė

LIURDAS

Švenč. Marijos Liurde 100 metų Apšireikšimų Jubiliejaus proga suruoš-tame Tarptautiniame Kongrese, rugsėjo 14-17 d.d. dalyvavo tūkstantinės minios iš visų pasaulio kraštų.

Lietuvą tame kongrese organizuotai atstovavo Anglijos, Italijos ir Prancūzijos lietuviai. Vadovybę sudarė: pirm. J.E. Vysk. Dr. V. Padolskis, vicepirm. kun. Dr. Vyt. Balčiūnas ir sekr. kun. Pr. Dauknyš, MIC. Savo tautines kultūrinės sekcijos organizavo 13 laisvųjų ir 15 pavergtųjų tautų.

Lietuviai savo organizuotumu bei reprezentacija iškilo į pirmąją vietą, kai kuriais atvejais pralenkdami net ir laisvąsias tautas. Pagal Popiežiaus Pijaus XII patvirtintą programą lietuvių sekcijoje per Kongreso dienas nustatytu laiku vyko paskaitos, buvo aukojamos šv. Mšios, klausoma išpažinčių ir taip pat organizuotai buvo įsijungiami į bendrąsias Kongreso eisenas, maldas bei iškilmes.

Rugsėjo 16 d. Liurdo Šventovės džioje Bazilikoje Kongreso popietinis posėdis buvo skirtas Pavergtosioms

Lietuvių maldininkai tarptautiniame Marijos kongrese Liurde š.m. rugsėjo mėn. 14-17 d.d. Baltomis uniformomis stovi lietuvių saleziečių gimnazijos mokiniai.

Tautoms. Lietuviai į šį posėdį nuvyko tvarkinga eisena, priešaky nešdami didžiulį prancūziškų įrašų plakatą — "Lithuanie", kurį sekė Lietuvos trispalvė, tautiniais rūbais apsirengę Anglijos lietuvės ir Lietuvos Marijos Šventovių vėliavos — Aušros Vartų, Šiluvos, Pažaislio ir Žemaičių Kalvarijos Marijos paveikslai bei Tėvų Saleziečių Gimnazijos vėliava (trispalvė) aukso gijomis išsuvinėta Vytis). Baltomis uniformomis apsirengę Saleziečių gimnazijos mokiniai sudarė garbės špalerius atvykstantiems Bažnyčios dignitoriams. Bazilikoje mūsų sekcijai buvo paskirta Evangelijos pusės dalis, šalia garbingųjų Bažnyčios Kunigaikščių. Kitoje altoriaus pusėje buvo išrikiuotos visos kitos pavergtųjų tautų sekcijos. Šiame posėdyje buvo pašventinta Pavergtųjų Tautų vėliava, kurios vienoje pusėje lotyniškai surašytos bolševizmo pavergtos tautos, kitoje pusėje — tų pačių tautų vardai savoje kalboje. Ši vėliava buvo įteikta Popiežiškajam Legatui, prašant, kad viso pasaulio tikintieji melstųsi, kad kiekvienai tautai būtų grąžinta laisvė. Ši vėliava bus laikoma Liurde Marijos šventovėje.

Kongreso uždarymo dieną buvo organizuoti einami Kryžiaus Keliai už Pavergtąją Tėvynę ir dalyvaujama Pontifikalinėse šv. Mišiose, kurias aukojo Jo Eminencija Pop. Legatas kard. Tisserant. Iškilmės baigtos didžiule procesija Liurdo miesto gatvėmis, giedant Marijos giesmes visų dalyvaujančių sekcijų gimtąja kalba. Čia galinagai nuskambėjo ir lietuvių "Marija, Marija" giesmė. Ją ir kitą lotynišką giesmę per garsiakalbius giedojo Sal. Gimnazijos mokinių choras, atkreipęs tūkstantinių minių dėmesį.

Dalyvauti šiame Marijos Kongrese, kaip pilnateisiui nariui su visomis privilegijomis buvo reta garbė ir nauja proga Lietuvos vardui iš naujo garsiai ir viešai nuskambėti. Tai buvo didelis nuopelnas mūsų visų dalyvavusių tautiečių, kurie puikiai atstovavo katalikiškąją Lietuvą.

Šiame kongrese lietuvių sekcijai dalyvaavo 17 kunigų, 20 lietuvaikių seselių, per 40 berniukų iš Tėvų Saleziečių Gimnazijos, viso netoli poros šimtų lietuvių.

(Pasinaudota kun. P. Dauknio, MIC iškilmių aprašymu tilpysiu "Europos Lietuvio" Nr. 38.)

Konkursas, tikslu puoselėti meilę savajam rūbui ir ištikimybę savajai tautai ir kultūrai, nežiūrint kur mes būtum.

Skyrius taipgi turi Draugijos Rosemount'o ratelį. Šiais metais ratelio vadovė yra p. Čečkauskienė. Dr-jos ratelis daro susirinkimus kas mėnesį, kaskart vis pas kitą narę. Nagrinėjamos įvairios temos, o po diskusijų būna vaišės.

Skyriaus narės aktyviai dalyvauja ir kituose bendruomeniniuose subūvimuose, kaip pav. KLB Šalpos Fonde, Tautos Fonde ir kitur, o ypač parapijos veikloje

G. Rudinskienė.

K.L.K. Moterų D-jos Prisikėlimo par. skyrius

Sekantiems metams išrinkta valdyba pasiskirstė pareigomis: Aldona Kuolienė pirmininkė, Danutė Bražienė vicepir. ir kultūrinių reikalų vadovė, Dana Reginienė sekretorė, Loreta Murauskienė išdininkė, Stefanija Čeponienė ir Marija Pranaitienė socialinių reikalų vadovės, Stefanija Dervinienė ir Zofija Balsevičienė parengimų vadovės, Gražina Stauskienė kursų vadovė.

Šįmet numatoma kaip galima daugiau dirbti socialinėje bei kultūrinėje srityje. Jau organizuojami kursai jaunoms merginoms bei moterims, kurios neturėjo progos šių lankyti. Kursai apims virimo-kepimo, higienos pradmenis, bei kitas praktiško gyvenimo šakas.

Šiuo metu skyrius turi 115 narių ir beveik visos yra aktyvios. Valdyba bei narių pagalbos būtų nereikšminga, ir viena nieko negalėtų padaryti; narės gi suprasdamos veiklos reikšmę visuomet mielai talkininkauja.

Skyriaus šventė yra gruodžio mėn. 8 d. Ta proga visos narės dalyvauja šv. Mišiose ir bendroje šv. Komunijoje. Dvasios vadas yra Tėvas Placidus.

Hamiltono K.L. Kat. Moterų dr-jos skyrius

turėdamas nors tik apie keturiasdešimt narių, sėkmingai atlieka savo idėines pareigas. Jos reiškiasi ir už dr-jos ribų, talkininkauja kitoms organizaci-

LKM Draugijos skyrių veikla

"MOTERS" TALKA

Čikagoje lapkričio mėn. gale lankėsi "Moters" žurnalo redaktorė ir turėjo pasitarimą su spaudos darbininkėmis, pedagogėmis bei visuomenininkėmis. Žurnalo reikalais ji rado didelį susidomėjimą ir pritarimą. To išvadoje sudaryta "Moters" talka Čikagoje iš šių asmenų: Danutės Augienės, Z. Juškevičienės, Onos Krikščiūnienės, dail. Jadvygos Paukštienės, Emilijos Petrauskaitės, Alicijos Rugytės, Stasės Semėnienės, Aldonos Šimaitienės ir Stasės Tumosienės.

K.L.K. Moterų Dr-jos Montrealio sk.

šių metų valdybą sudaro energingos ir veiklios moterys: pirm. A. Zubienė, vicep. A. Morkūnienė, sekr. D. Staškevičienė, išd. St. Baršauskienė, valdybos narė A. Usienė ir dvasios vadas A.V. parapijos klebonas J. Borevičius, S.J., kuris labai rūpinasi skyriaus katalikiška veikla ir teikia joms visokią pagalbą.

K.M.Dr-jos ligšiolinė veikla — didelis įnašas į Montrealio visuomenės gyvenimą.

Skyrius suruošė daug parengimų, kurie visi praėjo su dideliu pasisekimu. Visas jų pelnas išskirstomas labdaros tikslams: bažnyčiai, Tautos Fondui, Balfui, Vaikų darželiui ir kt.

Labai įspūdingos buvo Joninės. Tai tradicinis K.M. Dr-jos balius. Šįmet rašytoja Birutė Pūkelevičiūtė sukūrė A.V. parapijos klebono J. Borevičiaus garbei montažą, kurį išpildė Dramos Teatro aktoriai. Salė buvo išpuošta berželiais, vainikais ir kitais pagražinimais. Skyrius kasmet švenčia ir Nekalto Prasidėjimo šventę. Ji atžymima

bendra narių šv. Komunija, paskaita ir vaišėmis.

Plačiai vykdoma sergančiųjų lankymas namuose ir ligoninėse. Mirusios narės pagerbtos bendru dalyvavimu skyriaus užpirtose mišiose.

KLKM D-ja stengiasi ugdyti lietuviškumą vaikučiuose. Kiekvienais metais jiems ruošiamas tradicinis kaukių balius. Šįmet prie jo programos daug prisidėjo Nekalto Prasid. Seserų vedamas vaikų darželis. Vaikų kaukių balius sutraukia daug lietuviukų, kurie turi progos pažaisiti savųjų tarpe ir susirasti naujų draugų.

Ateinančiais metais numatytas suruošti ir Moterų Tautinių Drabužių

KLK Moterų D-jos Hamiltono skyriaus narės 1958 m.

joms, ruošiant minėjimus ar vakarienes. Kasmet buvo Aušros Vartų parapijos skolų deginimo vakariene, katalikės moterys buvo užkrautos didžiausiu darbu — vakarienes paruošimu. Namų Fondo vakariene taip pat nepraejo be katalikių moterų rankos. Suprasdamos Lietuvos Namų didelę reikšmę lietuviybės išlaikyme, mielai talkininkavo vakarienes paruošime ir vaišių metu rūpinosi svečių vaišinimu. Šios vakarienes metu pagal narių nutarimą, dr-jos pirmininkė įteikė N.F. pirmininkui šimtą dolerių, nupirkdama dr-jos vardu vieną akciją (šerą).

Daug rūpesčio ir darbo yra pridedama prie šelpimo Šuvalių trikampio. Jau antri metai kai ruošia siuntinius ir siunčia ten taip reikalingiems pagalbos tautiečiams. Siunčiant daug siuntinių, susidaro didelė suma persiuntimo išlaidų, kurias turi padengti dr-jos kasa. Nario mokestis yra tik lašas jūroj. Buvo kelis kartus kreiptasi į Šalpos Fondą, iš kurio gauta \$60.00 pakietų persiuntimui. Taip jos ir toliau prašo tautiečių aukoti rūbų, kurie bus persiųsti vargstančioms tautiečiams.

Dabartinė pirmininkė Tumaitienė yra energinga ir sumani.

Tautiečiai labai mėgsta kat. moterų ruošiamus parengimus ir į juos gausiai atsilanko. Ypatingai vakarienes esti jaukios bei šeimyniškos.

Z. Rickienė

Škotijos Lietuvių Katalikių Moterų Draugija netrukus švęs 30 m. sukaktį nuo dr-jos įsikūrimo. Veikia tais pačiais tikslais ir dvasia, kaip buvusi Lietuvos Katalikių Moterų draugija. Dabar Škotijoje yra šie draugijos skyriai: Glasgowe — 90 narių; pirmininkė K. Šneiderienė. Bellshill — 120 narių; pirmininkė U. Stalioraitienė. Holytown — 25 narės; pirmininkė O. Mazlaveckienė. Craignuk — 15 narių; pirm. U. Klesevičienė.

Šie visi skyriai per visuotinį metinį

Joana Serafinaitė — Glasgovo lietuvių choro vadovė.

GRAŽNA TULAUSKAITE

PASKUTINĖ EGLĖS ŠAKELĖ

Mano rankoj eglės šakelė,

Likusi dar nuo Kalėdų,

Ir ošia man miškas žalias

Ir paukščiai svajingai gieda.

Paimu nukritusį spyglį

Ir širdim į tėviškę bėgu.

Niekas mano žingsnių negirdi,

O matau aš tik kraują ant sniego.

Kad šitą eglės šakelę

Padėčiau ant balto kapo, —

Gal sapnuotų jis tėviškę žalią...

Tegul mus sugrįžtančius mato.

Ona Liūdžiuvienė — virš 20 metų pirmininkavusi Šv. Onos D-jai, DBLS garbės narė

suvažiavimą išsirenka draugijos Centro Valdybą. Dabartinė Centro Valdybos prm. — U. Klesevičienė. Škotijos Lietuvių Moterų gyvenime ir veikime daugiausia nuopelnų turi U. Stalioraitienė. Ji nuo pat pradžios vadovauja pirmajam Bellshill skyriui, daug kartų yra buvusi Centro Valdybos pirmininke.

Čia atskirai tenka paminėti Joana Serafinaitę. Nuo 1935 m. vadovauja Glasgovo lietuvių chorui, kuris susideda maždaug iš 30 asmenų. Keletą metų vadovavo ir Bellshill lietuvių chorui. Glasgovo choras ne tik pačiame mieste rengia koncertus, bet gieda bažnyčioje per lietuvių pamaldas. Su pasisekimu koncertavo Londone, Manchesteryje, Edinburghe ir kitur. Joana Serafinaitė yra daug nusipelnusi lietuviškai giesmei ir dainai. Jos vadovaujami chorai yra gera priemonė burti ir išlaikyti lietuviškąją jaunimą tautineje-religineje dvasioje. Pati Joana gimusi ir augusi Škotijoje, labai gerai kalba lietuviškai.

P. Daukys, MIC

Moterys idealų tarnyboje

Organizuotos Lietuvos Katalikės moterys, bet kur pasaulyje susibūrusios, savo darbais per eilę metų paliękia nepranykstančių ryškių pėdsakų kolonijų gyvenime. Savo darnia religine, tautine, socialine veikla ir Anglijos lietuvių tarpe organizuotos moterys turi didelį įnašą. Lietuviai Anglijoje pradėjo rodytis po 1863 m. sukilimo, bet jie čia neilgai pasilikdavo. Užsidirbę kiek pinigų, keliaudavo toliau per Atlantą į Naująjį Pasaulį. Šio šimtmečio pradžioje didesnės lietuvių kolonijos susidarė pačiame Londone ir Škotijoje.

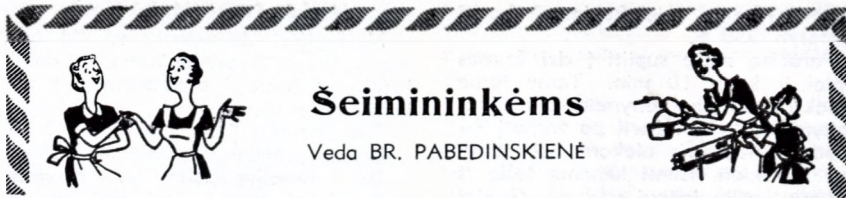
Pati pirmoji Anglijos Lietuvių Katalikių Moterų draugija įsikūrė Londone prie Šv. Kazimiero bažnyčios, kuri šiuo metu yra vienintelė lietuvių bažnyčia visoje Vakarų Europoje. Tai buvo dar Didžiojo Karo metu — 1915 m. ir draugija pasivadino Šv. ONOS vardu. Vėliau, Lietuviai atgavus Nepriklausomybę, buvo užmegztas ryšys su L.K.M. Centru Kaune. Dauguma narių prenumeravo "Moterį". Draugija gana aktyviai reiškėsi visame kolonijos gyvenime: lankomi ligoniai, ruošiami vaidinimai, vasaros metu iškylas į Marijos šventoves, į pajūrį. Jau sena dr-jos tradicija — "Margučių Baliai", kurie ruošiami kas met per Atvelykį kolonijos mažiesiems, kalėdų Eglutės, pobūviai. Prieš šį karą sekmadieniais po vaikų Mišių, dr-ja surošdavo vaikams arbates-pusryčius.

Londono Lietuvių Katalikių Moterų Šv. Onos Dr-ja jau gyvuoja 43 metus. Per tą laiką ilgiausiai jai vadovavo Ona Liūdžiuvienė.

Senoji išeivijos karta miršta. Jų vieton stoja jaunosios, daugumoje po karo atkeliavusios. Šiuo metu Šv. Onos dr-jai pirmininkauja Brone Namajušienė, savo energija ir uolumu jau spėjusi pasižymėti. Draugija visą laiką turėjo apie 100 narių.

Brone Namajušienė — Londono Liet. Kat. Moterų šv. Onos D-jos pirmininkė.

Šeimininkėms

Veda BR. PABEDINSKIENĖ

VALGIO REIKŠMĖ

Valgis yra daugiau negu kad daugelis moterų įsivaizduoja. Valgis yra netik alkio pasotinimas bet ir vidūnis pasitenkinimas bei nervų atpalaidavimas nuo įtempto dienos darbo. Šeimininkės pareiga, kad valgio metu šeimos nuotaika būtų giedri. Valgymo vieta ir stalas turi būti švarūs, valgis imanomai gardžiai ir spalvingai pagamintas, gražiai, tvarkingai paduotas, o valgymo metu prie stalo neturėtų rasti vietos vieni kitiems mėtomi aštrūs žodžiai. Pietų stalas nėra vieta vyrui priekaištauti žmonos išlaidumų, nei žmonos — kelti finansines ar kitas šeimos problemas. Taip pat ne vieta barti vaikus dėl jų blogo elgesio. Valgio metu visi rūpesčiai ir barniai mo sąlygose pietų stalas yra vieninteli išjungiami. Dabartinės mūsų gyvenimė vieta ir laikas kur šeima susirenka kartu. Tas laikas neturėtų būti nuodijamas šeimos nesusipratimais, o visi šeimos nariai sėdėti prie stalo su jausmu, kad čia jie linksmoje nuotaikoje pasidalins praleistos dienos įvykiais ir laimėjimais. Maistas duoda daug daugiau naudos organizmui kai jis valgomas geroje ir linksmoje nuotaikoje. Barniai, pyktis arba jūtimas vieno šeimos nario susierzinimo gadina apetitą o taip pat ir virškinimą, ypačiai tas veikia vaikus ir nervingus žmones. Mes labai dažnai skundžiamės blogu vaikų valgymu, tuo tarpu nepastebime kiek mes juos baramė bemitindamos arba jiems patiems bevalgant. Užmirštame, kad vaikų nervų sistema yra daug jautresnė. Ir kaip dažnai mes iš vaikų reikalaujame daug daugiau negu pačios iš savęs.

Šeimos motina yra vadovaujantis asmuo valgio metu ir jos paeiga kad šeimos nariai nebijotų sėsti prie bendro stalo pietų ar vakarienės metu, priešingai — su malonumu lauktų šio jaukaus šeimos bendravimo. Mes dažnai šokinėjame net perdėtai, apie svečius o užmirštame, kad su savo šeimos nariais mes sujungtos Augščiausio visam gyvenimui ir jų gerbuvim mes turime daugiausia rūpintis.

★ ★

Keptas paršiukas

12-18 svarų paršiukas išvalytas iš viršaus ir vidaus, išplautas ir nusausintas. Padruskinti iš vidaus, prikimšti mėsos kamšalu ir užsiūti. Į burną įstatyti pagaliuką kad būtų išsižiojęs. Padėti į keptuvę taip kad pirmutinės kojos būtų į priekį ir užpakalinės į užpakalį. Ištrinti paršiuką su alyva ir jei kas mėgsta su česnakų, pabarstyti gražiai vienodai miltais. Ausis uždengti gerai riebalais išteptu popieriu ir užsmeigti. Dėti į karštą pečių (480-500 F.), kepti 15 minučių, sumažinti karštį iki 350 F. ir tęsti kepimą laisiant alyva dažnai (kas 20 min. . 30

min. prieš baigiant kepti nuimti nuo ausų popierių.

Iškepus dėti ant pusblūdžio, išimti medį ir jo vieton įstatyti apelsiną ar citriną. Akis padaryti iš spanguolių ar razinų, ant galvos kepurę popierinę; nugarą papuošti vyšniomis, aplink ant pusblūdžio padėti žalumynų arba obuolių prikimštais mėsos kamšalu.

Paršiukui kamšalas: 2 svarai veršienos mėsos, paršiuko kepenėlės, 1 svaras šviežių nesūdytų lašinių, 100 gramų netirpyto sviesto, 2 kiaušiniai, 2 riekutės mirkytos baltos duonos, druskos, pipirų ir svogūnų sulig skonio. Galima dėti baltų be sėklų razinų — tada nesideda svogūnai.

Svogūnus pakepinti; mėsa ir kepenėlės apvirti su daržovėmis. Atšaldžius mėsą ir kepenėles sumalti, kartu sumalti lašinukus, mirkytą duoną ir svogūnus. Pridėti išplaktus kiaušinius ir prieskonius, gerai išmaišyti, jei kietas — pridėti buliono kad kamšalas būtų minkštas. Prikimšti paršiuko vidų ir užsiūti.

Keptas kalakutas

Kepimui geriausiai pasirinkti kalakutę, joje daugiau mėsos ir neturi tokių stambių kaulų. Jų svoris būna 13-15 svarų. Vienam asmeniui skiriama maždaug 1¼ sv. kalakuto. Išsirinkus paukštį nelaikyti namie, jį parsinešti tik dieną prieš kepimą. Paukštį gerai išvalyti, išplauti ir nusausinti. Paukščio vidų ištrinti su druska (14 svarų paukščiui 2 valg. šaukštai druskos), Druskinti paukščio vidų reikia 6-8 val. prieš kepimą. Viršų paukščio ištepti riebalais, uždengti vaškinio ar sidabrinio popieriu ir dėti į šaldytuvą. Paukščio viršų nereikia barstyti druska nes tada oda sproginėja ir išsina sultys. Dieną prieš kepimą paruošti viską kamšalui tik nedėti svogūnų, salerų nei skystimo. Pusiau paruoštą kamšalą sudėti į indą ir uždengus laikyti kambario temperatūroje. Prieš pat kepimą sudėti prieskonius į kamšalą, prkimšti paukščio vidų, užsiūti pilvą, surišti kojas ir sparnus ir tada prikimšti kaklą ir kaklo odą, užversti ant nugaros ir prižiūrėti ar kaip kitaip pritvirtinti. Kamšalo reikia maždaug 1 puoduko svarui paukščio. Jei paukštis paruošiamas kepimui iš vakaro ir laikomas šaldytuve tai 2 val. prieš kepimą išimti iš šaldytuvo kad paukštis ir kamšalas sušiltų. Paukštį padėti ant kepimui skirtų garadelių nugarą į viršų, apdengti su drobinu keturlinkai sulankstytu ir riebaluose pamirkytu skuduru. Skuduras neturi būti tankus ir keptuvė nei per didelė nei permaža. Įkaitinti pečių 10 min. prieš kepimą 500 F. Įkišus paukštį į pečių po 15 min. sumažinamas karštis iki 350 F. ir kepamas toliau laisiant kas 20 min. mišiniu pusiau kalakuto riebalai ir karštas vanduo. Po pusės kepimo lai-

ko apversti paukštį krutine į viršų ir vėl laisiant kepti kol bus iškepus. Jei pradeda degti uždengti aluminiais popierium.

Geresniam suvokimui kepimo laikas: kalakuto kaklą, skilvį ir kitas liekanas virti su daržovėmis įdėjus į šaltą vandenį ir skaičiuoti nuo užvirimo iki bus minkšta mėsa. Pridėti šį laiką ir dar vieną valandą — per tą laiką paukštis turėtų būti iškepus.

Kamšalas: 1 svaras veršienos, 2-3 kiaušiniai, ¼ sv. sviesto, 1 gabalas baltos duonos, kalakutės kepenėlės, druskos, pipirų sulig skonio.

Ištrinti sviestą, sudėti virtą permaltą veršieną ir kepenėles; jei kas mėgsta dėti smulkiai sukapotus žalius kalakutės riebalus, įkulti vieną kiaušinių, riekutę, žalių kapotų petruškų, porą mirkytos ir permaltos baltos duonos kietai virtų ir smulkiai kapotų kiaušinių, gerai ištrinti (jei perkietas įpilti bulijono, kad kamšalas būtų minkštokas).

Kepenų paštetas drebučiuose

12 uncijų kepenų pašteto,
2 puodukai bulijono,
1 pokutis bespalvio želatino,
¼ puodelio šalto vandens.

Supilti išvirtą bulioną į puodą ar keptuvę, pridėti 1 arb. kaukštelį Worcester sauce (kas mėgsta, skiltelę česnako), 1 unciją sherry, druskos ir pipirų. Pavirti 5 min., išimti česnaką (jei vartojama). Išleisti žaletiną šaltame vandenyje ir sumaišyti su bulijonu. Gražią paštetinę formą ištepti alyva, įpilti truputį bulijono ir duoti atšalti. Likusį bulioną užpilti ant pašteto ir maišyti kol pasidarys vienoda masė. Atušinti, pilti ant užšaldyto formoje bulijono, uždengti ir pastatyti į šaldytuvą maždaug 4 valandoms kad sutinsgtų. Pusė valandos prieš valgymą išimti iš šaldytuvo, išversti ant lėkštės ir papuošti.

Kepta žuvis vokeliuose

Nuvalyti žuvį, išimti kaulus, nuplauti ir nusausinti. Jei mažos žuvis — nepiaustomos, o jei didelės, piaustomos gražiais pailgais gabalais. Iš sidabrinio popieriaus vartojamo kepsniams ar kitokio nebijančio vandens popieriaus išpaukti gabalus tris kart didesnius kaip žuvis gabalai. Dėti žuvį ant popieriaus, užpilti citrinos sunkos, užbarstyti paprikos, suvynioti gražiai ir gerai užspausti, kad sunka neišeitų. Kepti 20 min. Iškeptą žuvį dėti ant lėkštės, prakirpti su žirkklėmis, nuimti popierių ir sunką užpilti ant žuvis. Valgyti su citrina, agurkais ir salotais. Tinka kūčių diena.

Baršteliai

5-6 lėkštės daržovinio sultinio (buliono),
5 vidutiniai burokėliai,
5 pomidorai arba 3 šaukštai pomidorų tyrės,
1 šaukštas sviesto,
1 šaukštas miltų,
3-5 šaukštai grietinės,
1 svogūnas, druskos ir pipirų sulig skonio.

Išvirti daržovių sultinį iš įvairių daržovių, laurų lapelių ir pipirų. Daržovės burokėliai būtų raudoni, juos virvių sultinį virti 30 min. nuo užvirimo.

ti atdengtus. Svogūną sutarkuoti, pakepti svieste, įdėti šaukštą miltų, pomidorus ar pomidorų tyrę, sukaitinti gerai ir atskiesti išvirtu sultiniu pilant po truputį ir nuolat maišant. Visą šį mišinį supilti į likusį sultinį. Burokėlius sutarkuoti, aplaistyti 1 citrinos sūka ir sudėti į sriubą. Sriubą užkaitinti iki užvirimo, sudėti grietinę, prieš tai ją išplakus su mažu kiekiu sriubos kad nesusoktų į gabalėlius, ir duot į stalą.

Piragėliai prie sriubos

Iš pusės svaro miltų ir pusės svaro sviesto, ketvirčio puoduko vandens, 1 arbatinio šaukštelio cukraus ir ketvirčio šaukštelio druskos padaryti sluogsninę tešlą. Iškočiojus penktą kartą užbarstyti $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ puoduko tarkuoto sūrio ir vėl iškočioti šeštą kartą. Duoti tešlai atšalti, iškočioti septintą kartą $\frac{1}{2}$ piršto storumo tešlą, aptepti plaktu kiaušiniu, pabarstyti gerai sūriu ir piaustyti aštriu peiliu kokios norint formos piragėlius. Kepti karštame pečiujė (500 F.) 15 minučių saugojant kad nesudegtų.

Ausytės prie sriubos

Kamšalas: 4 uncijos grybų džiovintų (arba nedžiovintų dvigubai). 1 šaukštas sviesto, 1 svogūnas, daržovių įvairių, kaip sultinui, druskos ir pipirų sulig skoniu.

Grybus (jei džiovinti išmirkyti gerai), išvirti su daržovėmis ir prieskoniais. Išvirtus grybus ir paspigintą svogūną sumalti, įdėti druskos, pipirų, 1-2 kietai išvirtus ir smulkiai kapotus kiaušinius ir viską gerai išmaišyti.

Tešla: $\frac{1}{2}$ svaro miltų, 2 kiaušiniai, truputis druskos. Padaryti tešlą, iškočioti plonai, daryti ausytes su grybų kamšalu, išvirti ir duoti prie sriubos. Prie ausyčių tinka barštelių sriubos, tik prieš dedant grietinę iškošti kad nebūtų tirščių. Grietinės galima ir nedėti.

Žaibo tortas

- $\frac{1}{2}$ puoduko nuvalytų migdolų,
- 1 puodukas miltų,
- 2 arb. šaukštukai kepimo miltelių,
- $\frac{1}{4}$ arb. šaukštelio druskos,
- $\frac{1}{3}$ puodelio sviesto,
- $1\frac{1}{2}$ puodelio cukraus,
- 1 arb. šaukštelis vanilijos,
- 4 kiaušinio tryniai
- 5 kiaušinio baltymai,
- $\frac{1}{4}$ puodelio pieno.

Nuvalyti migdolos ir supiausčius pailgais plonais gabalėliais uždengti drėgnu popieriu kol bus naudojami. Išsijoti miltus, pamatuoti į puoduką, sumaišyti su druska ir kepimo milteliais ir dar kartą persijoti. Ištrinti sviestą iki blizgėjimo dedant po truputį $\frac{1}{2}$ puoduko cukraus, įdėti vaniliją ir vis trinant dėti po vieną kiaušinio trynį kol viskas susijungs į purią masę ir kol cukrus ištirps. Sukti su maišytuvu (mixer). Išimti maišytuvą iš masės, dėti miltus ir pilti pieną per tris ar keturis kartus gerai maišant su mediniu šaukštu kol masė bus lygi ir puri.

Dvi kepimo formas iškloti vaškiniu popieriu ir ištepti sviestu. Pečių už-

kaitinti 10 min. prieš kepimą ir karštį nustatyti 350 F.

Paruoštą masę supilti į dvi formas lygiai ir kepti 10 min. Tame tarpe išplakti kiaušinių baltymus, pradedant baltymams tirštėti berti po truputį $\frac{3}{4}$ puod. cukraus vis plakant kol baltymai bus kieti. Išimti kepamą tešlą iš pečiaus (pečių laikyti uždarytą). Greitai užpilti išplaktus baltymus ant abiejų tešlų, paliekant nuo kraštų $\frac{1}{2}$ colio tarpą, užbarstyti piaustytais migdolais ir vėl kišti į pečių kepimui. Kepti 15 min. ar kol iškeps. Atvėsinti formose ant garadelių apie 10 min. Atsargiai atliuosuoti pyrago kraštus nuo formos aštriu peiliu, išimti iš formos ir duoti visai atšalti ant gardelių. Kaip visai atšals nuimti nuo dugno popierių. Vieną plokštainį dėti į lėkštę baltymais į apačią, užpilti pertepimą ir ant viršaus uždėti antrą plokštainį baltymais į viršų. Piauti labai aštriu peiliu po kiekvieno piūvio nuvalant ir pamerkant į vandenį.

Pertepimas:

- 2 šaukštai cukraus,
- 1 šaukštas kukurūzų krakmolo,
- trupinėlis druskos,
- 1 puod. tirštos rūgščios grietinės,
- 1 kiaušinio trynys,
- $\frac{1}{2}$ arbat. šaukštelio tarkuotos citrinos žievės.

Išleisti cukrų, krakmolą ir druską puode (double boiler), sudėti grietinę trynį ir plakti kol bus lygi masė. Statyti į verdantį vandenį ir virti kol bus tiršta, vis nuolat maišant. Nuėmus nuo ugnies sudėti citrinos žievelės. Atšaldyti šaltame vandenyje nuolat maišant. Pertepti tortą.

★ ★

ŠEIMININKEI ŽINOTINA, KAD...

1. Gražus šeimos bendravimas yra viena iš jos svarbiųjų pareigų, todėl — ji turi turėti pakankamai energijos ir valios diena iš dienos būti geros nuotaikos ir paslaugi šeimininke.

2. Šeimos pasitenkinimas stalo paruošimu ir patarnavimu yra jos pareiga, todėl — ji tvarko stalo aplinką ir indus su savo šeimos pagalba taip, kad stalas būtų švariai ir patraukliai paruoštas valgymui ir patarnavimas būtų lengvas ir patogus.

Kiekvieno šeimos nario pasitenkinimas maistu yra svarbi dalis laimingo šeimos gyvenimo, todėl — ji vartoja visą savo supratimą, norą ir meilę gamindama maistą savo šeimai.

4. Šeimos sveikata yra jos žinioje, todėl — ji nesigaili jokio vargo gaminant reikalingą kiekį, geros kokybės, įvairų ir skoningą maistą.

5. Daugiausiai gauti už išleistą dolerį yra jos rūpestis, todėl — ji perka maistą įvairiose vietose, prieinamomis kainomis neaukojant savo šeimos sveikatos.

6. Šeimos sveikata, saugumas ir džiaugsmas priklauso nuo jos sumanumo, todėl — ji atlieka savo darbą su dideliu atidumu ir meile.

MIELA PRENUMERATORĖ

Nuoširdžiai dėkodamos už iki šiol mums parodytą prielankumą maloniai kviečiame pratęsti prenumeratą ir sekantiems metams.

Prenumeratos kaina metams \$3.00

Garbės prenumerata metams \$5.00.

Dar neatsilyginusias už pereitus metus labai prašome tai padaryti ne atidėliojant.

Žurnalas leidžiamas tik prenumeratorių lėšomis. Prašome ir tikimės, kad Jūs mielos skaitytojos padėsite mums surasti ir naujų skaitytojų. O taip pat prašome visas skaitytojas bendradarbiauti siunčiant mums iš įvairių vietovių žinių, nuotraukų ir kitos medžiagos apie moterų judėjimą bei kūrybą.

"MOTERIS" ADMINISTRACIJA

ŽURNALUI AUKOJO

KLKM D-jos Toronto Šv. Jono

Kr. Parapijos Skyrius \$45.00

Zailskienė O. Cicero, III. 2.00

Matulevičienė S. Toronto, Ont. 1.00

LAIŠKAI

"... Jau ne pirmą kartą "Moters" vadovybė kreipiasi į mane, prašydama rašyti. Bet aš vis abejoju ir šiandien labai abejoju, kad ku nors galėčiau praturtinti dabar jau Jūsų redaguojamą žurnalą.

Matote, aš esu įsitikinusi montessorininkė. Nuodugniai esu išstudijavusi šį metodą teoretiškai ir sėkmingai esu jį pritaikiusi praktiškai per 50 metų pedagoginio savo darbo.

Mokslinis Montessori auklėjimo metodas mažai yra žinomas mūsų jaunoms motinoms, kurios labiau yra suinteresuotos, kaip vaiką pritaikinti savo ir šių dienų reikalavimams, o ne save paruošti suprasti kokie yra natūralieji vaiko augimo ir vystymosi dėsniai ir keliai. Todėl neįsivaizduoju, kaip vienu kitu straipsniu galėčiau ką nors duoti apčiuopiamai naudingo. O ypač kai iš visų pusių yra siūlomos labai pigios rūšies prekės: pabarimas, pabaudimas, pamokymas, apdovanojimas vaiko ir t.t., ir t.t., tad kas gi panorės rimtesnių dalykų.

Nenorėdama savo pedagoginių žinių ir patyrimo imtis į karštą, kad ir labai sunkiomis sąlygomis bandau privačiai dirbti su vienu kitu vaiku ir su D. Petrutyte organizuojame pedagogines paskaitas, bet, deja, tėvų susidomėjimas labai menkas.

Dėl Jūsų pasiūlytosios temos, kuria kalba pradėti vaiką mokyti skaityti, turiu pasakyti, kad tai yra labai painius dalykas. Mano gilus įsitikinimas, jog vaikas turėtų pradėti pirma skai-

tyti ir rašyti savo gimtąja kalba, nes tada jam būtų lengviau išlaikyti ir savitą lietuvišką galvojimo charakterį. Bet kaip tai padaryti? — jeigu mes neturime "Vaikų Namų". Iš vis mokyti vaiką, nežiūrint ko: ar mandagumo, ar klusnumo, ar skaityti iki 6-rių metų amž. mūsų įprastiniais senaisiais metodais yra žalinga ir kenksminga, nes įvaromi užsispyrimai.

Vienintelis man iki šiol žinomas kelias, kaip vaikas nemokomas išvirsti būdu, gali išmokyti skaityti ir rašyti dar prieš 6-ius metus, tai montesorinis metodas. Pagal Montessori, tai yra auklėjimo dalis. Vaikas, kuris, jam pritaikintoje pagal jo psichofizinius reikalavimus aplinkoje, sutvarkė pats savo judesius ir veiksmus, kurių dėka susikristalizavo visos jo dvasinės pasaulis, tai toks vaikas apie 4-ius savo amžiaus metus pradeda do-

mėtis raštui ir dėka tam reikalui pritaikintos aplinkos ir priemonių už pusės metų pats savaimingai pradeda skaityti.

Kaip žmogaus fizinis augimas vyksta savaimingai pagal fizines prigimties dėsnius ir negali būti paskatinamas jokiais išvirstiniais būdais bei priemonėmis, o tik tai sąmoningu talkinimu pačiam augimo vyksmui, sudarant natūralias ir higieniškas sąlygas; lygiai tas pats yra su žmogaus dvasia, su jo psichine pletra, kuri taip pat gali normaliai vykti tiksliai tam tikromis sąlygomis. O kas yra reikalinga, kad žmogaus dvasia galėtų natūraliai plėtotis nuo gimimo dienos, tai mes randame detalai išdestyta Montesoriniame auklėjimo metode.

Linkėdama Jums kuo geriausias sėkmės Jūsų darbuose

M. Varnienė

Didžiai Gerbiameji,

Labai dėkoju už pareikštą susidomėjimą mano naujai nutapytu šiluviškės Madonos paveikslu. Mielu noru siunčiu "Moters" žurnalui to paveikslą nuotrauką. Kartu su nuotrauka maloniai prašau priimti ir mano linkėjimus bei dedamas giliasias viltis, kad "Moters" žurnalas bus vienas tų kultūrinių švituolių, kuris rimčiausiai susidomės šiluviškės Marijos Apsireiškimo problema, tos problemos esmingomis savybėmis, ne tiek, žinoma, mistinėmis (čia jau teologų objektas), kiek gyvenimiškai psichologinėmis ir bendrai kultūrinėmis. Mano giliu įsitikinimu Tamstos redaguojamas žurnalas suras tinkamiausį kelią su ta problema susipažinti ir perteikti ją Lietuviai Tautai per Lietuvos Motinos sąmonę bei širdį.

Linkiu geriausios sėkmės

Ad. Varnas

Žurnalas gaunamas:

Kanadoje:

Hamilton, Ont.:

Z. Orvydas — 24 Queensdale E.,
J. Pleinys — 87 Sanford Ave. S.,

Montreal, Que.:

S. Staškevičienė — 658 2nd Ave.,
Verdun, Montreal, Que.

Spaudos Kioskas — 1465, De Seve,
Montreal 20, Que.

M. Gaputytė — 7510 1st Ave.,
St. Michel,

Sudbury, Ont.:

Kun. A. Sabas — 68 Joseph St.

Toronto, Ont.:

O. Jonaitienė — 180 Glenholme Ave.,
A. Kuolas — 49 Oakmount Rd.,
J. Smolskis — Priskėlimo par. knyg.,
V. Aušrotas, 180 Glenholme Ave.,

Windsor, Ont.:

I. Statkevičius — 1156 Mercer St.

Winnipeg, Man.:

E. Januškienė — 527 Balmoral St.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse:

Baltimore, Md.:

K. Bradūnas — 1127 Bayard St.,
Baltimore 23, Md.

Brooklyn, N.Y.:

p. Sandanavičienė — 195 N. 6th St.,
Brooklyn 11,

Brockton, Mass.:

E. Grušienė — 135 Ames St.

Boston, Mass.:

S. Minkus — 502 E. Broadway,
So. Boston 27, Mass.

Putnam Conn.:

Immaculate Conception Convent.

Chicago, Ill.:

A. Prunskytė — 3038 So. Emerald
Ave., Chicago 16, Ill.,

J. Karvelis — 3322 So. Halsted St.,
Chicago 8, Ill.,

"Marginiai" — 2511 W. 69 St.,

Chicago 29, Ill.,

"Terra" — 3333 So. Halsted St.,

Chicago 8, Ill.,

A. Rugytė — 5725 So. Artesian Ave.,
Chicago 29, Ill.,

S. Penčyla — 4501 So. Talman Ave.,
Chicago 32, Ill.

Cicero, Ill.:

G. Babrauskienė — 1436 So. 50th
Ave., Cicero 50, Ill.

Mrs. Stangenbergas — 1447 So. 50th
Str., Cicero 50.

Detroit, Mich.:

Kun. B. Dagilis — 366 Trumbull Ave.,
Detroit 8,

V. Kundrotienė — 3768 Kendall Ave.,
Detroit 38, Mich.

VL. Pauza - "Neringa" — 1906 25th
St., Detroit 16, Mich.,

Cleveland, Ohio:

L. Gailiūšienė — 1249 E. 82 St.

Los Angeles, Calif.:

V. Prišgintas — 1418 Coronado Terr.,
Los Angeles 26, Calif.

Paterson, N.J.:

M. Šaulienė — 61 Lafayette St.

Philadelphia, Pa.:

K. Čikota — 3480 W. School House
La., Philadelphia 44, Pa.,

St. Louis, Ill.:

I. Žilionis — 1121 St. Clair Ave.,
East St. Louis, Ill.

Worcester, Mass.:

E. Pauliukonis — 9 Aetna St.

Waterbury, Conn.:

V. Vaitkus — 10 John St.,

Anglijoje:

J. Bružinskis, 46 Springcliffe,
Bradford 8, Yorks, England.

D. Sovienė — 49 Thornton Ave.,
London W. 4, England,

P. Nenortienė — 1-2, Ladbroke Gdns.,
London W. 11,

p. Vikantienė — 10, Blythe St.,
London E. 2,

D. Fidlerienė — 48, Henry Rd.,
West Bridgeford, Nottingham,

Argentinoje:

U. Silaikienė — Calle Mendoza,
2280 Avellaneda, Buenos Aires.

Brazilijoje:

Rev. Z. Ignatavičius, Av. Paulo de
Frontin 568, Rio de Janeiro.

Rev. P. Ragažinskis — C.P. 4118,
Sao Paulo.

Australijoje:

Rev. P. Butkus — Christian Brothers
College, Lewisham, N.S.W.,

N. Butkūnas — 9 Cowper St.,
St. Kilda, Vic.

Švedijoje:

D. Pajaujis, Virebergsv. 8,
Solna/Stockholm, Sweden.

Kolumbijoje:

K. Didžiulienė — Carrera 31A
No 26A-73, Bogotá

Venecueloje:

Kun. A. Perkumas — Seminario Sale-
siano, Altamira, Caracas.

Taip pat žurnalas gaunamas Amerikoje
ir Kanadoje didesniųjų vietovių liet. kny-
gynų kioskuose bei knygynuose.

.. M a d o s ..

KAS NAUJO MADOSE?

Ateinanti pavasarį mažiau bus ma-
tyti trapecijų ir "maišų". "Maišai"
yra įgavę naujas formas, truputį įmity
šonuose ir kirptu augštu liemeniu. Pati
moderniausia linija pavasariui — va-
dinamoji "Josephine" ir "Empire".
Atrodo, visos linijos pakilo į viršų —
liemuo atsidūrė po krūtine ir kaikiurių
apsiaustų apykaklės pasiekė smakrą.
Apykaklės užima svarbią vietą pava-
sario madoje. Jos didelės, apskritos ir
pailgos, kitos net atstojančios dabar
nešiojamas šalius. Vyraujančios pava-
sari spalvos — juoda ir tamsiai mė-
lyna. Vakarinėms suknelėms labai
daug naudojama šifono. Suknelės puo-
šiamos didelėmis apykaklėmis ir šilki-
nėmis gėlėmis. Šalia šilko ir šifono vaka-
rui gausiai naudojamos ir medvilninės
medžiagos. Kadaise niekad neišeinant
iš virtuvės medvilnė (cotton) atsidūrė
salionuose ir šokių salėse. Dabar med-
vilnei išdirbti yra šimtai naujų būdų.
Tai pakėlė medvilnės vertę, na, žino-
ma, ir kainą. Vakarinėjų suknelių si-
jonai dažniausiai balioniniai arba ha-
remo stiliaus. Šalia jų madoje ir ilgos
vakarinės suknelės, su šleifais, kaspini-
siais ir gėlėmis.

Kadangi dienosinės suknelės pasku-
tiniu metu žymiai sutrumpėjo, daug
dėmesio skiriama kojoms. Kojinės ne-
šiojamos visų įmanomų spalvų, kaip
pvz.: žalios, raudonos, violetinės. Juo-
dos kojinės vakarui laikomos labai
elegantiškomis.

Batukai pavasarį taip pat bus spal-
vingi. Daugiausia pastelinių spalvų.
Smailais galais batukai dar madoje,
ypatingai prie vakarinių rūbų. Italijos
batų gamintojai smaigalius jau švel-
nina, daro batus bent kiek apskrities-
niais ir net kampuotais galais, ypatingai
dieną nešiojamų batų.

Įvairūs papuošimai iš kailio labai
madingi. Iš kailio daromos skrybėlaitės,
suknelės apykaklės. Net baltasis
minkas ir šermonėliai naudojami pa-
puošti balinėms suknelėms. I. V. K-nė